Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

Ера 11 СЕНТЯБРЬ № 73 (2282) 1958 шу

Мах 20 кеп.

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областени Грозненски городской комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Атомни керда электростанци

СССР-е атомни электростанцеш хьалъе оттаяьча планах йоагІача кердо электростанцен 100 эзар киловатт электрически низ бола хьалхара очередь болх бе йолаеннай укх деношка. Цу станцен беррига электрически низ 600 эзар киловатага кхоачаш лакхбергба.

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета Пленумах бола

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1958-ча шера 5-ча сентябре Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета Пленум хилар.

ЦК-а Пленумо дийцар СССР-а халкъа боахам 1959—1965 шерашкахь дегІабарна йолча контрольни цифрашка хьажа ССКП аргІан йоаца XXI-гІа съезд гулъярах дола дош, хІьата цу дешах боагІаш бола соцам а бир. Из соцам тахан кепа теха арабоакх.

ССКП ЦК-а Президиума члена декхарех н. Булганин Н. А. мукъавалийтар ЦК-а Пленумо.

ССКП аргІан йоаца XXI-гІа съезд гулъяра хьакъехьа

1958-ча ШЕРА 5-ча СЕНТЯБРЕ ССКП ЦК-а ПЛЕНУМО ТІАЙИЙЦА СОЦАМ

1. ССКП аргІан йоаца XXI-гІа съезд гулйойла 1959-ча шера 27-ча январе дувцаргдола дош: «1959—1965-ча шерашкахь СССР-а халкъа боахам дегІабарна йолча контрольни цифрай» яхар а долаш.

Докладчикалла чІоагІволва ССКП ЦК-а Хьалхара секретарь нов. Хрущев Н. С.

1959—1965-ча шерашкахь СССР-а халкъа боахам дегІабарна йолча контрольни цифрай хьакъехьарча доклада тезисаш кепа а теха наха дІайовзийтила.

2. ССКП XXI-ча съезде викалаш бахийтара боарам укх тайпара оттаболба: партен 6000 члена хьалхара решающи голос а йолаш цхьа делегат, парте членала баха кандидаташ болча 6000 сага хьалхара совещательни голос а йолаш цхьа делегат.

3. Партийни XXI-ча съезда делегаташ хорж, партен Уставо маяххара, къайлагІа кхадж а тоссаш. РСФСР-а чуйоагІача областий, краяй, автономни республикай парторганизацешкара хоржа делегаташ областий, краяй партийни конференцешка хорж. Кхыча союзни республикашкара партен съезде бахийта хоржа делегаташ областий партийни конференцешка е союзни республикай компартей съездашка хорж — союзни республикай компартей ЦК-с оттадаьча тайпара.

Советски Арме, ТІема-Форда Флота, СССР МВД-и чурча а конвойни а охрана, доазонашкарча доакъой партийни организацешка латташ болча коммунисташа партен XXI-ча съезде бахийта хоржаш бола делегаташ партийни кхыча организацешца цхьана областий, краяй партконференцешка е союзни республикай компартей съездашка хорж.

Советски Армен а ТІема-Форда Флота а доазол дехьарча доакъой партийни организацешка латташ болча коммунисташа XXI-ча съезде бахийта делегаташ хорж йоагІ-йоагІача войсковой соединеней партийни конференцешка.

ССКП XXI-ча съезде бахийта делегаташ харжарна а, 1959—1965-ча шерашкахь СССР-а халкъа боахам дегІабарна йолча контрольни цифрай хьакъехьарча доклада тезисаш ювцарна а областной, краяй партийни конференцеши союзни республикай компартей съездаши йойла 1958-ча шера декабрь беттеи 1959-ча шера январах хьалхарча аха беттеи.

ССКП XXI Съезд гулъярах болча хоамо балха хьинар айдаьд советски наьха

МагІалбикера нефтяникаш болча

МАГІАЛБИК. (Телефонаца). 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дІегІабоалабарах йола контрольни цифрай дош дувца хьатІадоагІача шера январь бетта ССКП XXI-гІа аргІанца йоаца съезд гулйойла аьнна соцам беш партен Центральни Комитета Пленум хиларах бола хоам хьахезар радиоца а газеташ тІара а.

МагІалбикерча нефтяникаша чІоагІа гІадбахарца тІайийцар Іалаьмате боккха политически а халкъабоахаман а лоархІам бола из документ. БархІ бетта баьча балха итогаш еш, операторашa, мастераша, инженераша дувц ялхлагІча пятилеткан заданеш толамца кхоачашъярах, вай мехкарча промышленноста дерригa доакъош лакхдаларах, кхы а низболашагІа вай мохк хургболаш, производствон торонаш гучайоахаргхиларахи кхы а дикагІа болх бергхиларахи.

Ленина орден лелаеча промысле собранеш а беседаш а хилар. ССКП-а ЦК-а Пленума соцама чулоацам байзачул тІехьагІа, мастера Нозадзе Христофора мехкдаьтта доаккхача кхоалагІча бригадерча оператора коммуниста Минаев Петр Фомича аьлар:

— Коммунистически партес хьалхле а лелаеш мохк чехка сийрдача кхоаненга—коммунизме бода, хадданза лакхлу къахьегамхой вахара кьал. Цхьабакъда карагІдаьннараш тІа саца бокъо яц вай. Массаз а дІахьалха хьежа, перспективаца болх бе беза вай. Цудухьа партен Центральни Комитета Пленумо соцам баьб укх гаргарча шерашка халкъа боахам дегІабоалабарах йола контрольни цифраш ювца партен XXI йола аргІанца йоаца съезд гулъе аьнна. Съезд хьаеллача денна — 27-гІа январе кхоалагІча бригадан коллектив накъагІоргья къахьегама коталонашца, дика а дукха а хьокхамаш дахарца. Планал совгІа 150 тонн мехкдаьтта даккха а шера йоагІа план ханал хьалхагІа кхоачашъе а йизза торо я вай

Минаева предложени хьаллаьцар операторашa Машенцева Татьянас, Коломыцев Василе, кхыбараша а. Социалистически яхь кхы а шерагІа йоаржае, торонаш дикагІа гучаяха а царех пайда эца а, шера йоагІача планал совгІа 300 тонн мехкдаьтта даккха чІоагІо яьй.

Мастера Дубовицки Матрена шоллагІча бригадан коллективо ше тІайийцача декхара кхы тІа а 300 тонн «Іаьржа дошув» доаккхаргдолаш декхар тІайийцар. Из декхар кхоачашдар духьа цхьайолча скважинашта гидроразрыв е а геолого-технически гІулакхаш де а лерхІаш да.

Орден лелаеча промыслан нефтяникаша шоашта хьалхашка оттадаь декхар да тІоана искусственни низ тІабохийташ ду балхаш шерде, скважинай къаьнарча фондах дукхаІа мехкдаьтта даккха, оттаяьча ханал ийс ди хьалхагІа шера йоагІа план кхоачашъе.

Партийни съезда мабоаггІара накъа баха, сийлен декхар кхоачашде лоаттабу къовсам чІоагІа баржаш латт бригадашкеи сменашкеи.

Дизза дола дош

Баьца дaараш чуэца болабеннача хьалхарча дийннахьe а оарцагІа яьннай Сунженски районера колхозаш из продукци ханал хьалха паччахьалкхенга дІакхачийта. Лаккхара декхараш тІайийцаь болча Сунженски районерча баьца даараш кхедерий дош меттахьа да. Баьца дaараш паччахьалхенна дІадалара шера лаьрхІа йола задани 90 проценталсовгІа кхоачашьяьй.

Шера йола план 183 процент кхоачаш а яь, районе эггара хьалхара моттиг дІалаьцай Ильича васкеташ яхача колхозо. Октябрьски цІей хьатІаотталехьа хьалхарча социалистически яхье дика толам баьккхар укх деношка «Коммунизманга бода никъ» яхача колхозо. Новкъосташа Кухнои Покидкои керте латтача огородий бригадашкарча къахьегамхоша полеводашца барта а болаш ханал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенна баьца дaараш кийчдарна йола план, хІьата шера лаьрхІа йолча планах доагІарел совнагІа 700 центнер гаргга баьца дaараш а деннад цар. Баьца даараш чуэца доладелча денз колхозаша заготовительни пункташка дІадихьад 13631 центнер баьца дaараш. 8 эзар центнерал дукхагІа помидораш а я царца.

ХІамаш чуэцача метте хІара денна хьинарийца къахьегаш хул 200—300 гарга саг. 1959—1965-ча шерашкахь СССР-а халкъа боахам дегІабарна йола контрольни цифраш ювца СССР аргІан йоаца XXI-гІа съезд гулъяра хьакъехь ССКП ЦК Пленумо баь соцам чІоагІа мога а беш, «Коммунизманга бода никъ» яхача колхозера колхозникаш чІоагІо еш ба, юрта боахаман продукташ мехка шортта хилийтара даькъе партес а правительствос а хьалхашка оттадаь декхар сийленца кхоачашде.

Баьца даараш чуэцаш а кийчдеш а деча балхашта яьржача социалистически яхье дика ка яьннай «ЦІе Эскар», «Толам» яхача а, XIX-ча партсъезда цІерагІарча а колхозашкарча къахьегамхой.

Массане а къоабал бу ССКП ЦК сентябрьски Пленума соцам

Укх денношка чакхъяьлар Грозненски районерча № 1 йолча шурий совхоза коллектива, ССКП ЦК Пленумо XXI партен съезд хургья аьнна баьча хоама хетаяь йола собрани. ССКП ЦК сентябрьски Пленума соцамех лаьца доклад йир совхоза парторганизацен секретара нов. Волковс.

— ХІара денна Коммунистически Партеси Советски Правительствоси вай вахар тоадарна еча йоакхонна жоп а луш, — йоах докладчика, — вай совхоза коллективо ийс бетта йоагІа хьайбаех йоаха продукташ паччахьалкхенна дІаялара задани йиллача ханал хьалха кхоачашъяьй, хІьата шура дІаялара задани 3 сентябре 102 процент кхоачашъяьй, 2175 центнер соахка укх хана хинначул дукхагІа шура а дІаеннай.

Собране къамаьлаш даьраша, масала, плотника Дангаевси, деттача доахана гурте бригадир волча Белюковси къаьгга белгалдаьккхар ССКП XXI съезда сийна доккхагІа декхараш тІа а ийца 1 октябрь тІакхачалехьа хьайбай кхийш тоа а даь кийчде дезилга. Цу предложенена раьза хилар массава а, хІьата 7 ноябрь, Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дуза цІей тІакхачалехьа шура дІаялара шера йоагІа план кхоачашергйолаш керда декхар а тІайийцар.

Шин бетта 78 цІа дергда

Калинина цІерагІча поселке митинге вІашагІкхийтар гІишлонаш еча участкан бетонщикаш, каменщикаш, плотникаш. ССКП XXI съезд гулъяра хьакъехьа ССКП Центральни Комитета Пленумо баьча соцамах къамаьл дир № 12 йолча треста строительно-монтажни кхоалагІча управленен партбюро секретарь волча нов. Бердычевске. Советски халкъанна масса а даькъе карагІдийнна доккхий хІамаш дийцар цо.

Цул тІехьагІа къамаьл даьча бетонщика Гадаборшев Берснакъас аьлар:

— Советски адамаш чІоагІа раьза да ССКП ЦК баьча соцама. Дуккхача къамех латташ йолча советски обществос, ший дулхах-цІийх йолча коммунистически партега хьалхле а йолаш, чІоагІа къахьег советски наьха вахар кхы а нонагІа тоадардухь. Ший беррига низ, деррига хьинар оарцагІ даьккха къахьегаргдолаш я тха коллектив, бахача наха дукхагІа, дикагІа чуІе цІенош хилийтарна.

Укх шин бетта даь йисте а даьха, 7-ча ноябре къахьегамхошта 78 цхьацца квартирах латташ дола цІенош дала дош деннад коллективо.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совете

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето соцам бу:

1. Республикан юрта боахаман Министерство, райисполкомаш, совхозий, МТС-ий, РТС-ий директораш, колхозий правленеш декхарийла йойла:

а) гидуаргаши хьажкІаши чуэца йолаялалехьа комбайнаш кийчъе, гидуаргаш чуэцарна эшаш йола Змиевске приспособленеш Іалашъе, хІара колхозаи совхозаи уж культураш чуэцарна балха планаш, комбайний маршруташ оттае, массайолча хІаманца токаш кийчъе;

б) хьажкІаш чуэцарна эшаш йолча говрий транспорта къаьстта уйла е.

Уборочни агрегаташ дикагІа болча механизаторий кадрашца Іалашъе; технико болх дикагІа бергболаш дола хьалаш царна оттаде; групповой способаца комбайнашка болх байтилга шерра доаржаде;

в) фунеи, страховой фондаштеи, гибридни фунеи йола томараш тІехьа хьажкІаш йокъаярна а чутовсарна а сушилкаш, кхоалленаш, доарч кийчде деза хІара колхозеи совхозеи:

г) фуна дІайийна гидуаргаши хьажкІаши, хьажкІашта гибридизаци ещ йола участкаш чуэцилга шоай тІахьожама кІаллаца; паччахьалкхенна сортахи гибриднии фу дІадалара план ший ханнахьа кхоачашъе, хІьата цу тайппара гидуаргий фу а, гибриднии сортахи дола хьажкІий фу а 1959 шера дІадерна кхоачамбалла хІара колхозеи совхозеи Іалащде, оттадаьча боарамех страхфондий фу Іалашде;

д) ялат чуэцарна, дІаоттадарна, гидуаргаш хьажкІаш паччахьалкхенга йохкараи дІаялараи йола пхеден заданеш хІара совхозага, колхозага, отделенега, бригадага дІакхачийта а из кхоачашдара тІехьа тІахьожам лоаттабе а;

е) хІара денна чуийца кхаш дусташ хьайийделга а хьаяьнна хьажкІаши генараши увзаш хьайийделга а вІашагІдолла, гидуаргаши хьажкІаши лорае чІоагтІа охрана оттае. Лочкъорашца цІенхошта къовсам лоаттабе;

ж) болх цІена а беш, гидуаргаш 7—8 дийнахьеи хьажкІаш — 15—20 дийнахьеи чуийца яха;

3. ХьажкІаш чуэцача механизаци дукхагІа ярна юрта боахаман Министерство, райисполкомий инспекцеш, совхозий, МТС-ий, РТС-ий директораш, колхозий правленеш декхарийла йойла хьажкІаш чуэцаш йолча комбайний еррига парк болх бергболаш кІира далалехьа кийчъе, хІьата цу тайппара хьажкІаш хьокхашехьа а фуалйоахаргйолаш комбайнаш кийчъе а.

Зерновой комбайнех хьажкІаш хьокхача пайда эцарна йола технически инструкци 5 дийнахьа кийчйойла юрта боахаман Министерствос, цу гІулакха совхозий, колхозий, МТС-ий, РТС-ий кертерча инженерашца совещани-семинар а йойла, республикан массадолча боахамашкара комбайнаш хьажкІаши гидуаргаши хьокхаргйолаш кхы ца говш вІаштІехьа йоахийла, царна цу балха эшаш дола технически новкъостал а деш.

4. Райисполкомаш декхарийла йойла балха боацаш бола юрта баханах совхозашкареи колхозашкареи хьажкІаш чуэцарна оарцагІбаха, цар къахьегам нийса вІашагІболла, гаьнарча моттигашка тІехьа бийсаш яха царна чуІе моттигаш, кхача, уж дІаккхувла транспорт Іалашъе.

5. Хлебопродуктай республикански управлени декхарийла йойла уборка йолаялалехьа складаш кийчъе; еррига чуийца хьажкІаш лерттІа дІаоттае а лорае а.

Гибриднии сортах долеи хьажкІа фу ялаташ дІайидеча пункташка элехи ареи ма лоаттадайталда.

6. Совнархоз декхарийла йойла гидуаргаш чуэца йолаялалехьа даьтта доаккхача заводера складаш кийчъяь яха Ачхой - Мартановски, Грозненски, Советски, Шалински, Надтеречни, Веденски районашкара гидуаргаш хадданза бетта 4 эзар тоннал кІезигагІа йоацаш хьайийелга Іалащде а.

7. Юрта боахама Министерствои, райисполкомаши, совхозий, МТС-ий, РТС-ий директораши, колхозий правленеши декхарийла йойла гидуаргаши хьажкІаши толаме а цІена а чуэцарна, пачлахьалкхенга йохкареи дІаялареи планаш ханал хьалха кхоачашъярна, гидуаргийи хьажкІийи сортови дика фуи страховой фондаши кхоачамбалла дІаоттаярна колхозхошта, механизаторашта, совхозий болхлошта, юрта боахама специалисташта юкъе социалистически яхь йоаржае.

ОМСК. «Омскстрой» управленен № 3 йолча автотранспортни конторан гаража механико Анатолий Маркович Карловси шоферо Михаил Степанович Стефановичеи хьаяьй Ярославски автозавода 10 тонн дІакхухьача автомашинах дІатохаш йола оригинальни конструкцен ах-прицеп.

Цо вІаштІехьадалийтар 10 тонна меттел 30 тонн мухь дІакхахьа. Толаме карагІъяьннай тІехьарча тележкан конструкци: цун хьалхара ши чарх хьалъайе йиш йолаш я. Цунах машина дІа-юха дикагІа хьовзалу, хІьата йоха ца йохаш, дукхагІа ха а йоакх.

Сурта тІа: ах-прицеп а йолаш йола автомашина ЯАЗ.

В. Липовскен сурт. **ТАСС Фотохроника.**

СССР Оборонан Министра
ПРИКАЗ

1958 ш. *г. Москва 6 сентябре* *№ 167*

ГІулакх де оттаяь ханаш яьха баьнна тІема гІулакхашкара бараш СССР тІема Низашкара мукъабалийтара а аргІа яраш бокъонца долча тІема гІулакхашка тІахьехара а хьакъехьа

Массане а цхьатаррарча тІема декхарех долча Законага хьажжа **приказ лу аз:**

1. Законо оттаяь бокъонца долча тІема гІулакха йола ханаш яьха баьнна салтий, матросаш, сержанташ, старшинаш запасе а бохийташ Советски Эскара, ТІема-Форда Флота, доазонашкарчеи чурчеи бІуний мугІаращцара мукъабалийта.

2. Укх приказа 1 пункта тІа бийца тІема гІулакхаш тІа хиннараш мукъабалийтарца дувзаденна Советски Эскара, ТІема-Форда Флота, доазонашкарчеи чурчеи бІуний бокъонца долча тІема гІулакхашка тІахьехалба эскаре витара льготана бокъо йоацаши ха тІехьаяккханзеи бола 1939 шера баь гражданаш а, хІьата цу тайппара эскаре тІахьехаш тІехьаяьккха ха кхоачаеннеи цар ханнара бараш бокъонца дола тІема гІулакхаш дІахьош болеи нах а.

3. Приказ дІакхайкадолда массайолча роташка, батареяшка, эскадрильяшка, кемаш тІа.

СССР Оборонан Министр
Советски Союза Маршал
Р. МАЛИНОВСКИЙ.

УКХ ШЕРАРЧА СВЕКЛАХ

Российски Федерацен кхашка чІоагІа хьийкъа свекла кхаьчай. массанахьара а оахкаш латт из. хОбластнойи краевойи организацеша хьачуденначa даннешка хьажжа РСФСР Госплано ТАСС-ан корреспондентага баьча хоамах укх шерарча сезоне чакхъяккха еза свекла соахка хинначул шозза гаргга дукхагІа я.

РСФСР-ерча шекар деча промышленностен 46 предприятех 35 болх бе йолаеннай. Укх шерарча свеклах 300 эзар центнерал совгІа шекар даьккхад цар хІанзле а. ЦхьоалагІа сентябрь тІакхоачаш 2,3-зза дукхагІа продукци арахийцай, соахка цу денга кхоачаш хийца хинначул. Къаьстта дика болх бу Краснодарски, Воронежски, Тамбовски совнархозий заводий коллективаша.

Дукха свекла чакхъяккхарах лоархІаярна балхаш геттара сихдаьд дукхача заводаша. Йолалуш керда заводаш я.

Укх гаргарча хана болх болабергба шекар деча кердача йиъ заводо: Краснодарски крае кхаьннеи Татарски АССР-е цхьаннеи.

Сахалински область. Ходмск яхача портовой городе геттара дукха хьадеш латт наха чуІе цІенош. Массадолча хІаман а кхоачамболаш йолча дикача квартирашка баха ховшаргба укх шера бІаьш хиллал бола портовикий, чкъаьрий доахарий, машин-наькъ тІа гІулакхе болча наьха дезалаш. Итташ эзараш квадратни метраш чуІе цІенош дІакхоачаргда городерча бахархошка.

Сурта тІа: Советски улица тІа портовикашта хьадеш латта чуІе цІенош.

С. Пунегова сурт.

ТАСС. фотохроника.

Партийни актива собранеш

МагIалбик город

«ЦхьоалагIча мая» цIерахча клубе хилар МагIалбика городской партийни актива собрани. Республикански партактиве дийцачох а городской парторганизацена хьалхишка латтача декхарех а лаьца доклад йир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Фоменкос.

Докладчико а пренеех къамаьлаш даьча коммунисташа а белгалдаьхар тIехьарча хана республикеи МагIалбика районеи даьха доккхий толамаш.

Цунца дийцар цар города парторганизацен балхацара дуккха кхоачамбоацараш. Къамаьлаш даьча нн. Паукеи, Семирянкоси, Ступикеи, Бондаровси, Виниковси, Кучиевси, Кобыляцкеси, Астанинаи, Аванесовси иштта кхыбарашеи белгалдаьккхар политико-массовии кхетамеи болх, къьстта, кхалнахаи кагирхоштеи юкъе лелабеш бола болх кхоачамболлаш лелабеш ца хилар. Городера къахьегамхой интернационализмаци, дохаргдоацача халкъа доттагIлени гIулакхашца хIанз а дика кхетабац. Къьстта лоархIаме да из 27 тайп-тайпарча къамий нах бахача МагIалбика городе. Цхьайолча моттигашка нохчийи гIалгIайи къамах бола нах общественни къахьегамаи культуран балхаи кхоачамболлаш токъе озац. КIезига лелаю дына гIулакхашта духьалара пропаганда а.

Къамаьл даьраша республикански актива соцамаш къоабал а деш хьахьеккхар пролетарски интернационализман принципашта шоаш, бокъонца раьза хилар. Партийни Советски органий балхах доахкача кхоачамбоацарашта критика а йир цар.

Массава раьза а волаш партени правительствони политика къоабалъеш йола резолюци а тIайийцар активе хиннараша.

Авто-технически гIулакх деш йолча станцен коллектив

Автомашинашта технически гIулакх деш йолча станцен коллективо август бетта балха план 103 процент кхоачашъяьй.

Станце капитальнии вештеи ремонт е енача машинашта дика гIулакх ду цехашкарча къахьегамхоша. Бокъонца басар хьекха, цIенъяь, сварка йийя арайоал машинаш станцера.

Дика балхаш ду цига Абдурашитова бригадир йолча аккомуляторни цехо, Столярови Стародубцеви мастераш болча авто-цехо, иштта дика болх беш я малярни цех а. Цу цехаша хIара бетта балха план тIехкхоачашъю. Цул совгIа хьадер брак йоацаш дика а хул цар.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 41 шу дизара сийна лаккхара балха хьоккхамаш дахарна керда декхараш тIайийцад станцен коллективо. Цу балхаш тIехь сийле яккхарна низ макхоачча дика къахьегаш ба бригадираш Коробченко, Поздняков, автослесараш Ахтаханов, Зелимханов, Тараканов, Одиноков, маляр Мокрогузов, токарь Кисленко а иштта кхыбараш а. Ший балха задани 150—160 процент кхоачаш ца еш цхьаккха а вац царех.

Д. АМАР-АЛИЕВ.

Ленински район

8-ча сентябре хилар Ленински районни партийни собрани. Собране гулбеннараша ладийгIар партен Грозненски горкома секретара нов. Шепелевс Республикан партийни актива собране дийцача дешаех лаьца яьча докладага. Коммунисташа чIоагIа къоабалдир республикански партийни актива собране даь соцамаш, партен райкомеи первични партийни организацейи балхацара кхоачамбоацараш гуча а доахаш.

Нов. Шепелевс а пренеех къамаьлаш даьча коммунисташа а къьгга белгалдоахар, Ленински районерча къахьегамхоша дерригача советски халкъаца цхьана хьинаре къовсам лелабеш, ССКП исторически XX-ча съездо оттадаь доккхий коммунистически строительствон декхараш кхоачащдеш хилар. ХIаьта нохчийи гIалгIайи автономи юхаметтаоттаеш, дIахо а экономикеи, культуреи лакхеш, къахьегамхой вахара хьал тоадеш доккха толамаш а даьхад Ленински районерча къахьегамхоша. Района предприятеша бархI бетта йоагIа план сийленца кхоачашъяьй.

Пренеех къамаьл даьча нн. Воробьевси, Чантиеваси, Эльдархановси, Петровси, Правенькийси иштта кхыбарашеи гучадаьхар цу дикача толамашка хьажжа кхоачамбоацараш а районни парторганизацен балхаца хилар. Керттера дарех кхоачамбоацар лаьрхIар цар бахача наха, къахьегамхошта юкъе лелабу политико-массови болх, организаторски болх боагIача тайпара дика лелабеш ца хилар, хIаьта критика а йир цар ССКП обкомеи, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи, партен горкомеи партен райкомеи хьалхле лелаерашта, уж дуккхача наха юкъе кIезига хулаш хилар, болхлоштеи колхозникаштеи юкъе докладаш беседаш кIезига еш хилар белгал а доаккхаш.

Районни парторганизацен партийно-организационни, партийно-политически болх бокъонца тоабергбола гIулакхаш оттадеш йола резолюци а тIайийцар, собране гулбеннараша.

Грозненски район

Укх денношка Грозненски района коммунистий собрани хилар. Республикан партийни организаценна хьалхашка латтача декхарех областан партийни актива собранес яь итогаш йийцар собране хиннараша. Цу дешаех лаьца доклад йир ССКП Грозненски горкома секретара нов. Шепелевс.

Докладчико а пренеех къамаьлаш даьча коммунисташа а дийцар районера къахьегамхой, беррига советски нах санна, боккхача безамца ССКП XX съезда исторически соцамаш кхоачащдеш къахьегаш хилар. Социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш хиннача Правобережни НПУ болхлоша 8 бетта лаьрхIа план 106,2 процент кхоачашъяьй, хIаьта колхозий, совхозий къахьегамхоша укх шерара паччахьалкхенна ялат дIадалара план, хьажкIаш йоацаш, 203 процент кхоачашъяьй.

Цунга хьажжа районе боахамани культурани гIишлош хьалъйира хьалхле лелайира юкъера дуккха кхоачамбоацараш а белгалдаьхар къамаьлаш даьраша. Колхозашкеи совхозашкеи хIанз а кIезига йоах хьайбашкара продукташ. Из да ССКП РК а райисполкома а оагIонгахьара цу балхашта хьалхле лелайира гIулакх лохача боараме хилар. ССКП райкомо первични организацешка йоагIача тайпара хьалхле лелайиц, цудухьа мела лел цар болх, къьстта бахача наха юкъе лелабу политико-массови болх. Пренеех къамаьлаш дир нн. Мурашкос, Волковс, Рашидовс, Понамаревс, Галоверовс иштта кхыбараша а.

Массава а раьза а хинна балхах кхоачамбоацараш дIадахара наьккъаш белгал а деш шоай декхараш кхоачашдергхиларах ССКП ЦК-на дош а луш резолюци тIайийцар.

Москва дIахо хьош я хьажкIишта йола Ерригсоюзни семинар. Семинаре дакъа лоацаш хиннараш группех бекъа а бенна, нечерноземни полосан центральни районий Iилма-тохкама институте а хилар, хIаьта Московски областен дикагIча колхозашкеи совхозашкеи а хилар.

Опытни специалисташа кулгалдарца силоса лаьрхIа йола хьажкIаш квадратно-гнездовой хьисапе дIаера а чуэцара а практически занятеш хилар. Семинаре дакъа лоацаш хиннараш хьажкIашца балхаш деча машинашка хьежар.

Сурта тIа: «Горки-II» яхача совхозе. Центральни машиноиспытательни станцен лакхехьара Iилман болхло В. Сухаренко семинаре дакъа лоацаш хиннараштa «СК-2,6» яха силос чуэцаш йола комбайн дIайовзийташ йоал.

Э. Евзерихина сурт. ТАСС фотохроника.

Партийни дешара ший ханнахьа кийчо яр боккха лоархIам болаш да

Коммунистически партес эггара хьалхарча декхарех лоархI коммунисташи парте боацараши марксистско-ленински теорех а вай мехкарчеи дуненюкъерчеи гIулакхех а уж бокъонца дIакхетабеш а Iомабеш а партийни дешар леладар.

Цу гIулакха ший ханнахьа теркам а баь, дIадахача шера партийни дешара юкъе хинна кхоачамбоацараш дIа а даьха, дика кийчо яьй Шаьлан района «Джалка» совхоза парторганизацес (парторганизацен секретарь нов. Геиев С.). Совхоза масса отделенешка вIашагIъехка я партгруппаш. Цу отделене группашка текущи политика Iомаергйолаш 80 саг юкъе а волаш вIашагIъеххкай партийни дешара — кружокаш. Цул совгIа, совхозе вIашагIъеллай партен истори Iомадергдолаш йола цхьа кружок. 12 коммунист ухаргволаш ва районерча экономически партийни школе. Ерригаш а совхоза парторганизаци вIашагIъехкараш 8 кружок я 80 коммунисти, парте боацарех 20 сати юкъе а волаш. Иштта хIанзехьа а къоастабаь ба цу кружокашта хьеха пропагандисташ, кийчдаь да цIенош а.

ХIанз юхе нисача кIезигача хана цу кружокашка хьалхле лелаеш бола къахьегамхой дукхатIа чуозарна беседаш еш ба партгруппай секретараш а совхоза партбюро а.

В. БОГАТЫРЕВ.

Лекцеши концерташи — салоIача хана

Боккха салоIам хул сага ше болх баь ваьнначул тIехьагIа клубе а ваха лекцега, кердача киногa е художественни самодеятельноста концертага хьажача.

«Советская Россия» яхача колхоза полеводаша, баьца дaараш леладераша, хьайбаш леладераша, кхыболча болхлоша иштта салоI шоай клубе. Цу клубе каст-каста керда кино хьокх, тайп-тайпарча темаех лекцеш еш, художественни самодеятельни концерташ увттаду.

Укх деношка цу клубе хилар сакъердаме лекци-концерт. Из йийшар музыка дукха езаш волча ворхI шера йолча школан директоро А. И. Полярне.

Нахах хьалийзза яр клуб. Цу лекцега ладувгIа безам болаш клубе чу ца хошаш дукха бар нах. Трибуна йолча ше хьавоагIаш лектора язъяь листаш ена ца Iеш, чIондарг а ера.

«Михаил Иванович Глинка эрсий музыкан лард еллар ва» яха тема йолаш А. И. Полярне ладувгIачарна дийцар М. И. Глинкас А. С. Пушкинца мишта хьоашал техари хIаьта «Руслани Людмилеи» яхача Пушкина поэма сюжетах композиторо опера мишта язъяьйи. Цу классически музыкальни произведенеех дувцаш, лекторо опера цхьаццайола моттигаш а лахар чIондиргаца. Боккхача безамца ладувгIар колхозникаша музыкага. Цул тIехьагIа дийцар А. И. Полярне Сийлахь-воккхача композитора «Иван Сусанин» яхача операх.

Концерт йистедаьлча а чубаха дагабацар колхозникаш:

— Чайковске моллагIа яле а цхьа произведени яккхал!

— Моцарта!

— Лезгинка! — аьнна залера цIогIарч техар колхозникаша. Полярне цар дийхар кхоачашдир.

ЧIоагIа дог гIоздаьнна дика салеIа чубахар колхозникаш. Ужжамо концерташ кхы а увттадергдолаш да цу колхоза клубе.

Промыслан коммунисташ

«Октябрьнефть» яхача НПУ 2-гIча эксплуатацен промысла коллективе хIара ши саг дIаваьлча кхоалагIвар коммунист ва.

ССКП XX съезда материалаш дика Iома а яь, цо оттадаь декхараш кхета а даь, коммунисташа шоай беррига низ тIабахийтаб уж кхоачащдарна. Коллектива керттера декхар да «Iаьржа дошув» доаккхилга.

1957 шера IV квартал, план тIехкхоачаш а яь, мехкдаьттан промышленносто карара-кара тела ЦIе байракх яларца чакхъяьлар. Кхы вогIа болх бац коллективо - укх шера а. Керда бурув теха скважинаш яцтха, цудухьа ший беррига низ къаьнача скважиний балха тIабер-забаьб коллективо.

ДикагIа болх бу коммунисташа: ССКП членалла кандидат волча оператора н. Н. Ф. Трубкос 137—139 процент кхоачашью нормаш, Ф. А. Абуталиповс —132—134 процент, М. Рослaнбековс — 128—130 процент. Н. И. Цыбина, В. Михайловская, иштта кхыбараш а.

ВIаштта кхаь квартале карара-кара тела ЦIе байракх еннай коллективанна Облсовпрофои НГIАССР Совнархозои. БархI бетта йола план 114,2 процент кхоачашъяьй коллективо.

Октябра 41 шу дузаш планал совгIа 6,500 эзар тонна мехкдаьтта дала, аьнна, коллективо тIайийца декхараш ханал хьалха кхоачашдерг хиларах бизза тешам ба. Коллективо беш бола болх айхха бувзаболийт болхлошта, ИТР-ашта, гIулакхерча наха юкъе беча массово-политически балхаца.

Промысле хадданза докладаши лекцеши еш масса тайпарча темаех лаьца: «Грозне бIаь дийнахьа лаьттача тIема хьакъехьа», «ХIанзарча авиацех лаьца», «Дунен мехкашта юкъерча гIулакхех лаьца», и кх. дI. ХIара бригаде агитатор а газет дешараш а ба, хадданза агитационно-массови болх лелабеш бола. Дика агитатораш ба коммунисташ бола 3 бригадан мастер н. Я. Ф. Чинкин, 2 бригадан мастер М. К. Яровая. Еча беседай темаш тайп-тайпара я. ССКП ЦК Пленумаш ювцаш, къахьегаман а технологически а дисциплина ювцаш, советски наьха вахар а кхы дуккха дараш а дувцаш. Тха парторганизацецарча дукхагIа болча коммунисташа лакхабоах шоай дешара а политически а кхетам. Тха коммунисташа дийша а ца Iеш, комсомольцашеи союзе боацача кагирхошеи а деш. Тха дукха болхлой дешa багIа сайранарча школашка а заочно институташкеи техникумашкеи а.

ХIара бригаде вIашагIъехкай партени правительствони политика нийса чакхъяккхарна боккха лоархIам болаш йола партийни группаш. Дика болх беш я н. Мазурин партгруппорг вола 3 бригадан партгруппа. Цига бетта цкъазза коммунистий собранеш хул, болх тоабара гIулакхаш дувцаш.

Хьалхле лелаеш болча болхлоша дакъалоацаш хилар политически агитацена боккха лоархIам болаш да. Промыслан лакхерча болхлоех докладаш е 8 саг къоаставаьв партбюрос. Цар бригадашка а цехашка а докладаши лекцеши еш.

Тха промыслан коллектив дукха къамаш юкъе долаш я. Укхаза болх беш ба эрсий, украинцаш, нохчий, эрмалой, татараш, кхыбараш. Коммунисташ керте а латташ йолча тха промыслан коллективо ший беррига низ тIабохийтаргба вай республика сихагIа юхаметтаоттаярна, ССКП XX съезда исторически решенеш кхоачашъярна.

А. И. НЕФЕДОВА,

«Октябрьнефть» яхача НПУ 2-гIча промыслан партийни организацен секретарь.

Ленински комсомола цIей сийна

Хьагарга гIертад Ленински комсомола деза цIей — комсомола 40 шу дуза ди. Цу денна дикача толамащца накъа болхаш ССКП XX съезда соцамаш а цул тIехьагIа партеси правительствоси вай мехкара дIахо социалистически экономикеи культуреи дегIайоалае аьнна даь соцамаш а кхоачащдеш къахьегаш ба Нохч-ГIалгIай кагирхойи комсомольцаши.

ВЛКСМ XIII съездо белгалдаьккхад комсомольски организацеша паччахьалкхени боахамани гIулакхах дика дакъа а лоацаш кагийча наха коммунистически кхетам балара болх а тоабар.

Цу съезда соцамаш кхоачаш а деш республикерча промышленностеи транспортеи, колхозийи, совхозийи, РТС, МТС предприятей комсомольски организацеш дикагIа тоабе яьннай кагирхошца беш бола болх, промышленности, юрта боахами лакх а беш.

Вай республикерча предприятешка болх беш 350 комсомольско-кагирхой бригада я. Массанеша а ВЛКСМ 40 шу дизара сийна социалистически яхь лелаю цар. Цу яхьах хьалха латтараш я: «Сунжанефта» мехкдаьтта даккхара промыслови управленен мастера нов. Микеева хьалхле лелаю комсомольско-кагирхой бригада, Грозненски нефтеперерабатывающи завода № 7 йола установка (начальник нов. Сапон), «Грознефтезаводстрой» треста № 4 йолча строительно-монтажни управленен штукатурщикий бригада (бригадир нов. Говоров), иштта кхыбараш а.

Шерра баьржаб мехкдаьттеи, цун продукташи, металли, бедали, электроэнергии, паччахьалкхен рузкъеи кходара тIехьа лелабу, къоначa нефтяникий инициативах болабаь бола къовсам.

Боккха болх лелабу мехкдаьттеи цун продукташи кхояра къовсам лелабеш производственно-товарни контора комсомольски организацес (ВЛКСМ комитета секретарь нов. Литкин). Духхьал дIадахача ах шера а нефтепродукташ 752 тонн кхояьй. Цунах кхоачам беш бац комсомольцаши кагирхойи. Шоаш хьалхагIа тIайийцача декхарашка хьажа а хьажа ВЛКСМ 40 шу дизара сийна доа ца деш 1000 совгIа тонн мехкдаьттеи цун продуктши кхое лаьрхIад цар.

Цу къоначa нефтяникий инициативах дIадоладаь из лоархIаме гIулакх хьа а лаьца мехкдаьттеи цун продукташи кхое болабеннаб дуккхача комсомольски организацей комсомольцаш.

Республикерча комсомольски организацес дIадахача ах шера Ерригсоюза комсомольски «копилкачу» 10,5 миллион сом ахча деннад. Цу ах шера 2534 тонн коача доагами, цхьа миллион киловаттчас электроэнергии, иштта кхы дукха материалаши кхояьй.

1,5 миллион сом совгIа ахча деннад комсомольски «копилкачу» Грознени Гудермесеи железнодорожникаша а, хIаьта 2000 тонн гаргга доагам а кходаьд цар.

Кагирхоех дуккха бIаьш новатораши рационализатораши хьалкхийнаб. Царца ба Грозненски нефтемасло-завода болхлой Слободскойи, Гамаюнови, «Красный молот» завода болхлой Федулови, Бервинови, иштта дуккха кхыбараш а.

ДIахо юрта боахам лакхбара партийни организацешта гIо а деш цар новкъостий а хинна дIаэттай юрташкара комсомольски организацеш.

Юрташкарча кагийча нахеи мехкарашеи дикка гIо даьд республикан колхозаштеи совхозаштеи ялат чуэцар, ялат цIендар, паччахьалкхенга дохкара, хьайбашта доакъар кийчдар вIашагIдоллаш а чакхдоаккхаш а. Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи вIашагIъехкаяр комсомольско-кагирхой комбайнови агрегаташ, ялат цIендара а доакъар кийчдара а бригадаш.

ВЛКСМ 40 шу даларга дика совгIат кийчдеш ба республикан къона хьажкIаш лелаю къахьегамхой. ХьажкIаш дика хьувкъийтарна тIехьа къовсам лоаттабеш я 180 комсомольско-кагирхой звенош. ХьажкIаш нийса дIаерах а, царна ханнахьеи теркамеи гIулакх дарах а дуккхача кагирхой доакъошка хьажкIаш дика хьувкъаргйолаш я.

Къьстта дика кхоачашду шоай декхараш Лавренко Зинаидан звенос (Сунженски район, «Путь к коммунизму» яха колхоз), Магомадова Аймане звенос (Курчалоевски район), Махмаева Жамале звенос (Грозненски район), Зармаев Iабдул-СаIида звенос (Шаьлан район) дуккха кхычар а.

Дика къахьегаш ба хьайбай фермашка болх беш бола кагирхой а. Доккхий толамаш даьхад къоначa дояркаша; Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозерча Колесникова Любаси Безребровa Катяси, Шелковски района Сталина цIерах йолча колхозерча Гулаева Таняси кхыбараша а.

Республике 80 кагирхой хьайбай фермаши чабаний бригадаши я. Цар массане а дикка дакъа лоац Ленински комсомола 40 шу далара сийна йолаеннача социалистически яхьаца. Эсмухамедов Наурaди кертте латтача кагирхой чабаний бригадо (Шелковски района № 6 йола жа леладу совхоз) леладеча жево хIара 100 устагIан сих 129 Iаьхарг баьб, хIаьта хIара устагIан тIера юккъера лаьрхIача 6,8 кг. тха а лергад цо. Наурски района «Красное знамя» яхача колхозерча Андреев Михаила бригадо леладеча жево 100 устагIан сих 120 Iаьхарг баьб, хIаьта хIара устагIан тIера 5,7 кг. тха а даьккхар цо.

ВЛКСМ 40 шу дизара накъа болхаш Нохч-ГIалгIай мехка кагирхоша шоай низ кхо ца беш къахьег, карагIдаьнна толамаш чIоагIдар духьа а, республикан экономикеи культуреи, лакхаяккхар духьа а.

А КОСМИН,

ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома комсомольски организацей отдела заведующен заместитель.

МагIалбика 25 шу дизара дезача денна мабоаггIара накъа бахара тIехьа МагIалбика нефтяникаша лоаттабу къовсам

СОКП-а XX-ча съезда исторически соцамаш кхоачаш а деш МагIалбике мехкдаьтта доалла моттиг хьайийлла ткъаь пхиъ шу дузача дезача денна мабоаггIара накъа а болхаш, ерригача предприятешка, цехашка, бригадашка социалистически яхь йоаржаяьй МагIалбикерча нефтяникаша. Цу яхье дукхача коллективаша лоархIам болаш толамаш даьхад мехкдаьтта доаккхаш а, наха чубаха цIеноши производственни объекташи хьалъеш а, иштта кхычахьа а.

НПУ 12 предприятес 8 бетта йоагIа паччахьалкхен план а социалистически декхараш а тIехкхоачашдаьд. Планах доагIа 291 метр бурув ца тохаш дисар бахьан долаш йиса духхьал бурув детта цхьа цех мара йисанзар 8 бетта йоагIа план кхоачаш ца еш.

Ерригача НПУ-с 8 бетта паччахьалкхенна планал совгIа дукха мехкдаьтта делар, хIаьта газ яккхара план 125,3 процент кхоачашйир. Предприятей а цехий а коллективаша уж хьокхамаш даьхар балха юкъе нийслу халонаш эша а еш, шоай чурча торонех бизза пайда а эцаш, дог гIоздаьнна къахьегарца.

Паччахьалкхен план а социалистически декхараш а толамца кхоачащду Я. Г. Мамедовс хьалхле лелаеча III-ча нефтепромыслан коллективо. Мехкдаьтта даккхара укх шера 8 бетта йоагIа план кхоачашйир цо, планал совгIа паччахьалкхенна 5024 тонн мехкдаьтта а луш.

Н н. М. Я. Паукеи Т. Д. Гусевси хьалхле лелаеча 1-ча а II-ча а промыслай коллективаша мехкдаьтта даккхарах йоагIа план тIехкхоачашйир, цхьоалагIчо — 102,1 проценти, шоллагIчо 102,6 процентии а еш.

Кхаь а промысле мехкдаьтта даккхара шоллагIа методаш лелаелга чакхдоаккхаш да, уж лелаяр бахьан долаш 136000 тонн совгIа мехдаьтта даьккхад.

ХIама ца деш лаьтта цхьайола скважинаш болх бе йолаялийтар цу 8 бетта, 173 тонн мехкдаьтта а даьккхар царна чура. Шу доладеннача хана денз 24 гидроразрив яьй, уж яр бахьан долаш кхы тIа а 300 тонн гаргга мехкдаьтта даьккхад.

ДIаяхача цу хана 257 геолого-технически мероприяти чакхъяьккхай кхаь промыслан коллективаша, царна юкъе 20 коммулятивни перфераци а йолаш. Уж балхаш дар бахьан долаш кхы тIа а 8035 тонн мехкдаьтта даьккхад.

Скважинашта лаьтта кIалха ремонт еш хьега къа аттача доаккхаш а ремонт чехкьеш а йола АД-25 м яха 7 механизм юкъейоалаяьй промыслашка.

Предприятеша паччахьалкхен план кхоачашъеча а паччахьалкхен рузкъанна кхом беча а доккха дакъа лаьцад «МагIалбикен нефтан» НПУ коллективай рационализаторашеи изобретателашеи. 8 бетта чухь 270 рационализаторски предложени производствона юкъейоалаяьй, уж юкъейоалаярах шера 493 эзар сом а кходайташ. РМЦ-ан слесарь нов. П. И. Луценко, III-ча нефтепромыслан слесарь нов. А. Л. Пузенко, иштта кхыбараш а ба дикагIа бола рационализатораш.

Нов. Дзабиевс хьалхле лелаеча центральни механически мастерскес, нов. Фирюлина хьалхле лелаеча электро-монтажни цехо, нов. Барбаяновс хьалхле лелаеча водоцехо, нов. Пурахина хьалхле лелаеча нефтеперекачкан цехо, нов. Косяка хьалхле лелаеча скважинашта капитальни ремонт еча цехо, нов. Багровс хьалхле лелаеча транспортни конторо, нов. Ступника хьалхле лелаеча коммунальни конторо шоай планаш тIехкхоачашъяьй. Нов. Басиевс хьалхле лелаеча строительно-технически цехо укх шера бархI бетта нефтяникашта 40 дика, паргIата квартира яьй.

Наха чубаха цIенош даь йисте даьха. эксплуатаце дIадаларах шера йоагIа план 117 процент кхоачашъяьй цу цехо, вешта аьлча планах 1000 квадратни метр йолча 1171 квадратни метр цIенош йисте даьхар цо. Цул совгIа цу цехо производственнии коммунально-вахареи ийс объект яь йисте яьккха эксплуатаце дIаелар. Царна юкъе я: ахкан дIайхача дийнахь дуккхача нефтяникаштеи цар дезалаштеи дика салоIам беш йола Кердача городера бассейн, МагIалбикерча нефтяникий бераша салеIа ца Iеш, Нохч-ГIалгIай республикан кхыча районашкарча бераша а салоIаш йола город Орджоникидзера шеръеш тоаяь пионерски лагерь, Ачалкхера нефтепарк, кхыяраш а.

Касттача хана МагIалбикерча нефтяникашка кхоачаргья дика стадион, Кердача городера дукха квартираш, Октябра 12 шу дизара цIерахи Чкалова цIерахи йола клубаш яь йисте йоахаш латт, шоай переулкаш а тIехьа Чкаловеи Комсомольскии улицаш асфальт йилла йоахаргья, МагIалбиканеи Махьмад - хитIанеи юкъерча наькъа капитальни ремонт ергья, 42 квартирана капитальни ремонт ергья.

Чурча торонех а технически средстваех а кхетам боллаш пайда эцарца, паччахьалкхен материалаш, инструменташ, оборудованеш дика, кхом беш лелаярца, производство вIаштIехьа яккхара дош дика оттадарца МагIалбикерча нефтяникаша арахецача продукценга дIабода мах лох а бир, паччахьалкхен средстваш кхо а йир.

Укх шера 7 бетта промыслаи НПУ-си 1025 эзар сом кходаьд, укх шера дIабахача бархI бетта мехкдаьтта доаккхаш дIабода мах 3,8 процент лохбаьб, строительно-монтажни балхашка дIабода мах 350 эзар сом лохбаьб.

Цу тайпара, «МагIалбикнефта» кхаь промыслан коллективаша, кхыча подсобни предприятей коллективаша дика къахьегарца кхоачашдир шоашта хьалхашка лаьтта декхараш.

ХьатIадоагIача дезача деношта майоатгIа накъа яха социалистически яхье я ерригa предприятеш, цехаш, бригадаш. Цу яхье хьалха латтараш ба:

Халин И. Л. — мехкдаьтта доаккха оператор, Усков Ф. Т. — мехкдаьтта доаккха оператор, Тюлянинов — мехкдаьтта доаккха оператор, Медведев И. Ф. — скважинашта лаьттан кIалха ремонт ю оператор, Сучкова Е. А. — землекоп, кхыбараш а.

Иштта толамаш даьха доллашехьа а, НПУ коллективай балха тIехьа кхоачамбоацараш а да. Эггара хьалха белгалбаккха безаш ба бурув деттача цеха во болх. МагIалбикерча къаьнарча майдане мелови мехкдаьтта гучадаккха аьнна доккха а бехктокхаме а декхар хьалхашка оттадаьдар цунна. Из декхар кхоачащданзар цо. № 145-5 йолчеи № 750-7 йолчеи бурув тохаш йоккхий аварeш йир цо, паччахьалкхенна доккха зе а деш.

Бурув тохача цеха болх талхара кертера бахьан да эггара хьалха цеха кулгалхой а йоацаш, коллективан къахьегама а производствон а дисциплина ца хилар. Технически гIулакх во леладу цу цеха воккхагIа волча инженеро нов. Иванькос, № 145-5 йолча шозза йоккха авари йир бурув деттача мастеро нов. Гусевс.

Кхыча цехий а да доккхий кхоачамбоацараш. Масала, кхаь промысле гIолла скважинашта лаьттан кIалха ремонт еча бригадай балха тIехьа 7 бетта 151 брак хиннай.

Цхьаьцца бахьанашца болх ца беш сецаш 24 эзар скважина-сахьат даккхарах 2100 тонн гаргга мехкдаьтта доадаьд.

Уж кхоачамбоацараш дIадахаро йиш хулийтаргья доаккхаш дола мехкдаьтта лоархIам боллаш дукхагIа даккхийта, кердача скважинашта чехкагIа бурув тохийта, МагIалбикерча къаьнача майдане мелови мехкдаьтта хьаделла.

НПУ лакхехьа латтача организацеша хьалхашка оттадаь декхараш кхоачащдеш беча балха тIехьа дола кхоачамбоацараш чехкагIа дIадаха беррига низ оарцагIа баккха беза, производствонцара бувзам дукхагIа лоаттабе беза.

Нахаца, болхлой классаца денна бувзам тIа-тIа айхагIа лоаттабе а царна эшараш, дагадоахкараш довза а деза цехий, конторий кулгалхошта. НПУ предприятей коллективаш низ болаш а кхотаенна а я.

МагIалбикера мехкдаьтта гучадаьккха 25 шу дузача дезача денна майоаггIара накъаяхарна, шоашта хьалхашка оттадаь декхараш сийленца кхоачащдарна цу коллективаша беррига шоай низ тIабохийтаргба аьнна майрра ала йиш я.

С. ПЛИЕВ,

«МагIалбикнефта» НПУ начальник.

Къона гIалгIай говзалаш Iомаеш ба

Массехк шера болх беш я Грозне-ра машин-наькъа училище. Цу шерашка дуккха специалисташ кийчбаьб цо. Вагонашта, паровозашта ремонт ю слесараш, тепловозий машинистий помощникаш, хIанз болх беш ба Орджоникидзевски машиннаькъа предприятешка меттел мехка кхыча моттигашка а.

Укх шера училище йолаеннай лакхе белгалбаьча специалистел совгIа санитарни техниках, монтажни балхех бола слесараш, электромонтераш, башенни кранийi машинисташ кийчбе. Уж ерригаш а къона кадраш дийша яьнначул тIехьагIа гIишлонаш хьалъеча бохийтаргба балхаш де.

Массехк ди даьннад дог гIоздаьннача кагирхоша аудитореш, мастерскеш, классаш хьалийза. Боккхача безамца йовза гIерт уж училище, хьехархой, мастераш, хIаьта шоайла вIаши бовза а гIерт уж. Доллача хIамо хьахоийт училище кIаьнкаштен йиIигаштеи чIоагIа езаеннилга.

Училище тхона бIаргабайра эрсий, нохчий, гIалгIай. Уж баьхкаб укхаза Нохч-ГIалгIайчен тайп-тайпарча моттигашкара. Массехк дийнахь кхийнад цар вIаши бовза а доттагIал лаца а.

...Дуккхача дешархошта юкъе дар Наьсарен районера даьхка бераш а. Цхьатарра форменни барзкъаш тIадувхаш бола уж вIаши дукха къоасталуш а бацар.

Галаев Махьмада 9 класс яьккхай. Цхьабакъда производстве вахасов чIоагIа безам болаш ше хиларах училище вера из.

— Махулла сихагIа специальность Iомае еза, — йоах Махьмада, — хIаьта цунца цхьана 10 класс чакхъяккха а еза. Санитарни техниках вола слесарь — во профессияц.

Цун яр санна уйла йолаш ва Газгиреев Бембулат а. Бембулати Махьмади шаккъе а Наьсар-Кертера ва. Бембулата 5 класс мара яьккхаяц. Дешарах Махьмада тIехьакхегаьнна-м ва из, цхьабакъда цо хьалаьца никъ нийса ба: из а ва сайрийнарча школе дешаргдолаш.

Царца венача Сампиев Бек-хана электромонтер хила лаьрхIад. Из училище накъа воаккхаш цун воккхагIа волча вошас Тухана хьехар дир дунна:

— Жи, Бек-хан, дика дешалахь. Вай дезала сий доа ма делахь. Хьай професси Iомаяр духьа низ кхо ма белахь.

Ала дезаш да Бек-хана шийна воккхагIча вошас баь хьехам дика дIайийцалга а, из кхоачаш белга а. Доккха доттагIал да хьалхарча денношка денз цуннеи мастера Николай Иванович Вагнераи юкъе тоссаденнар.

Льянов Къазбик — хьехархочун воI ва. Цо ворхI класс яьккхачул тIехьагIа дас аьлар цунга. мамогга сихагIа специальность а Iомаяь производстве болх бе волале. Къазбик а ва сайрийнарча школе деша ухаргволаш. Саг нийса хьалкхера эггара нийсагIа бола никъ ба из. Къахьегамца мара Iомае йиш яц нийса оамалаш.

ХьатIаэттад дешара хьалхара денош. Кастта хургболча квалифицированни пхьараштa укхаза дукха хIамаш бIаргагургда. Царна лаьрхIа вIашагIъехкаш я тайп-тайпара кружокаш. ужаш ухаргба предприятешка экскурсешка, уж болча хьоашалгIа боагIаргба производствон новаторaш.

ХIаьта бераша тахан лерхIар мамогга дикагIа дешари, сихагIа дика специальность Iомаяри да.

С. КЕРИМОВ.

Химех мехка боахамо пайда эц

Д. И. Менделеева цIерах йолча Ярославски нефтеперерабатывающи заводо дукха ха йоаццаш белгалдир ший предприятен 85 шу далар. Заводе кийчъю дика кхачан промышленностанна бедал йола синтетически продукташ.

ТIеххьарча ханналца телатий промышленносте дулха даьтта дар леладеш. ХIанз Ярославски заводе специальни промышленни установка болх бе йолаярах вIаштIехьдаьннад телатъечар чIоагIа дика могаеш йола синтетически хьоанал арахецилга.

Балха дуккха процессаш укхаза механизаци а автоматизаци а яь я.

Сурта тIа: телатий промышленностена синтетически хьоанал кийчъю промышленни установка.

И. Дынина сурт. **ТАСС фотохроника.**

Крекинг-завода коллективо Октябра хьалхара социалистически яхь йоаржаяьй

Октябра хьалхара социалистически яхь а йоаржаяь вокх установкаша санна доккхий социалистически декхараш тIайийца Юрий Смирнова цIерах йолча комсомольско-капирхой установкан коллектив ший мел дола хьинар тIадахийта къахьегаш я укх деношка.

Иштта къахьегарца август бетта производственни план 136 процент кхоачашъяьй коллективо. Заданеш кхоачашъярна цу коллективанна новкъостал ду партийнии комсомольскии группаша, установканна кулгалдеча коммуниста нов. Кисель. Болх дика барца белгалбаьннаб, керттера операторащ нн. Бакланов, Нарожный; операторащ нн. Клименко, Атапин; операторий помощникаш нн. Антонов, Адиев; слесараш нн. Строев, Дубовой, кхыбараш. Цу коллективо чIоагIа къахьегар бахьан долаш кхоалагIа бутт ба цо карара-кара тела ЦIе вымпел дIа ца хеца.

Дукхача установкаша ца талхаш 45 деннеи буссеи болх бу. Иштта 45 деннеи буссеи болх баьчул тIехьагIа № 11—12 йола установка соцаьяр ремонт е, аьнна. Цу гIулакха оарцагIъяьннача ремонтни отдело дика вIаштIехьбаьккхар ший болх. Ремонт еш чIоагIа къахьийгар технологаша нн. Мухаевси Мирохинси, механика нов. Карунове кулгалдеча бригадо, слесараш Петровси, Свинцовси, кхычари. Цу дерригача гIулакхаша торо хилайтар хана хьалха ремонт йистеяьккха а установкан болх сихагIа дIаболабе а. Ремонт яьчул тIехьагIа установка ларттIа болх беш я.

Къаьстта укх тIехьарча хана чIоагIа къахьег № 1 йолча цеха коллективо а (цехкома председатель нов. Янушевич, партбюро секретарь нов. Рубцов). Август бетта сийрда мехкдаьттан продукташ арахецара план цу коллективо 196 процент кхоачашъяьй. Иштта дика заданеш кхоачашъе цеха вIаштIехьдаьлар 60 деннеи буссеи болх баьчул тIехьагIа ремонт е езаш хинна установка ца талхийташ 115 деннеи буссеи болх барца.

Укх тIеххьарча хана технологически усовершенствованеши рационализаторски предложенеши балха юкъе кхахьар бахьан долаш завода технологически установкай мощность а мехкдаьттан продуктай дикал а лакхъеннай.

Укх шера хьалхарча 7 бетта еннача 448 рационализаторски предложенех балха юкъе йоалаяьй 364 предложени. Цу гIулакхо завода 860 эзар сома пайда беннаб. ЛаьрхIад, нормага хьажжа доагами, нари, хийи кходарца, мехкдаьттан продукташ кIезигагIа йоайирца завода 550 эзар сома пайда лургболга.

Г. САЙКОВСКИЙ.

ТIеххоачашъю нормаш

«Чечингстрой» треста производственни предприятей контора болхлошта юкъе дика къахьегама хьокхамаш доахаш ба растворо-бетонни узлера болхлой (узлан начальник Наджаров М. А., десятник Алексеенко Ю. А.)

Дукха ха йоаццаш растворо-бетонни узле болх беш 22 саг вар. Болхлой коллективо яьча рационализаторски предложенех керда бункер а кхы цхьа транспортер а оттаяь хьалхагIа шозза е езаш хинна бетонамешалка хьалйизара операци цкъара чакхйоаккхалу. Цул совнагIа хьалхагIа 22 болхлочо беш хинна болх хIанз 10 болхлочунга булу. Болхлой коллективо яьча предложене — 12 болхло кхычахьа, предприятена эшача болх бе мукъа а валийтав, дуккха эзараш сомаш паччахьалкхенна кхо а ду. Из предложени еш а производствона юкъе йоалаеш а эггара хьинарегIа дола дакъа лоацаш, дийнахьа йола нормаш даиман тIеххоачашъеш ба болхлой В. Р. Серчанский, Н. И. Жуков, М. Ф. Погорелова, Н. В. Слесарев кхыбараш. Царех хIаране 300—350 процент кхоачашъяьй август бетта йола продукции арахецара план.

Дика болх беш я цу контора чуйоагIача деревообделочни цехерча пилорама тIа болх беш йола нов. Какаиченко Алексей Филимоновича кулгал ду бригада а. Цу бригадаца веррига а 5 болхло мара веце а, шоашкара болх дикка хало бале а хIара бетта йола балха план 130—150 процент кхоачашъеш хьабоагIа уж. Белгалбаьнна дика болх беш ба рамщикаш Товсултанов Осман, Даутов Махьмад, Фендриков Роман.

Шера йола план Октябра 41 шу дузаш кхоачашъе аьнна дош деннад цар.

Шоай балха тIа доккхий толамаш даьхад аьшк-бетона цехерча бетонщикаша Яндиев Мусаси Хасанов Махьмадеи. Цу цехе шоаш болх бу дукха ха еце а балха нормаш 270 процент кхоачашъю цар. Иштта кхоачашъяьй цар биззача августа бетта план а.

ХIанз сийлахь-йоккхача Октябрьски революцен 41 шу дизара сийна социалистически яхье этта денгара денга керд-керда толамаш доахаш ба «Чечингстрой» треста КПП-ра болхлой.

Сурта тIа: (ура латтар—Яндиев Мусаи, бетона вибраци еш воаллар (аьттехьа) Хасанов Махьмади шоай балха тIа.

И. Плиева сурт
Хь. Эгиева текст.

Скважинашта капитальни ремонт еча комплексни автоматизаци е еза

«Старогрознефтан» промысловикаша сеца латташ йола 39 скважина укх шера болх бе йолаялийта, аьнна декхар тIаийцад. Цу балхаца доккхагIа дола декхар кхоач скважинашта капитальни ремонт еча цеха коллективага. БархI бетта йола план 7,5 бетта кхоачаш а яь 29 скважина тоайир цо.

Ремонт ераша йоаржаяьча социалистически яхье дикача балхаца белгалъяьннай нов. Глухов мастер вола бурув детта бригада. ВорхI бетта план 120,9 процент кхоачашъяьй цо. № 22-414 йола скважина ханал хьалха болх бе йолаялийтарах ахчан совгIат деннад коллектива. Къонача инженера Коновалов Бориса кулгалдеча бригадо 118 процент кхоачашъяьй 7 бетта йола план. Кхы а я иштта дика болх беш бригадаш.

Ремонтникий творчески уйла производстван болх дикагIа лелабарна тIаерзаяь я хIанз. 7,5 бетта 49 рационализаторски предложени еннай коллективацарча наха. Царех балха юкъе йоалаяьча 25-нне 18 эзар сомал совгIа пайда беннаб.

Цеха дикагIа болча рационализатораша н.н. Голованов Г.—6 предложени, М. Аватесянца — 5, И. Доронина —3 предложени еннай.

ТIехьарча шерашка бурув деттача балха юкъе йихьай къахьегам аттача боаккхаш йола дуккха керда инструменташ, автоматаш, приборащ. Царех я 5000 метрага кхоачаш кIоарга бурув тохаш йола низ бола установкаш, редукторни станокашкачалкаш, кIоаргача скважинашкара мехкдаьтта хьалъувза насосаш.

Кхы тайпа да скважинашта капитальни ремонт еча цехера гIулакхаш. Эггара тIехьа ба техникаца из Iалашъяра болх. Ремонтникий бригадага керда инструмент, оборудовани яц, цудухьа къаьнача методащца дуккха балхаш ду цар. Цеха чIоагIа эшаш я цхьан рейсах 500 метргара 1500 метрга кхоачаш турбаш хьахьувзаергйола «Труболов». Из я скважинашта чухь турбаш хьахьувзаеши, механически а гидравлически а давлени йолаши. Дуккха аттача боаккх цо скважинай болх.

Керда техникеи технологии скважинашта капитальни ремонт еча юкъе йоалаяро ремонта мах дуккха лохбергба.

Балхо ше дIадех профилактикеи, текущи ремонташ еш а, механизмаши приспособленеши тоаеш а йола пункташ промыслови мастерскешка яхкар, капитальни ремонта механизаци яр.

Е. АЙРАПЕТЯНЦ.

ДикагIа бола мебельщикаш

Грознерча «Общество слепых» («БIаргаш дайнарий общество») организацес вIашагIъелла я нов. Доронина кулгалдеш йола мебельни цех. Цу цехо арахец диванаш, шифоньераш, гардеробаш, книжни шкафаш. КIезига-дукха мара бIарга са гуш боаццашехьа а, хьинар долча болхлоша дика къахьегарах укх тIеххьарча август бетта 112 проценти хIаьта бархI бетта лаьрхIача 113 проценти балха план кхоачашъяьй.

Дика къахьегарца балха боарамаш тIеххоачадеш ба цехера столяраш н.н. Клименко, Керимов Адам, Демченко, обойщикаш Иванов, Орлов, Багамов иштта, кхыбола новкъостий а. Цу новкъосташа массаза кхоачашъю шоай бетта йола балха нормаш. Арахеца продукци дика а хул цар.

Оаха тхоай деррига хьинари балха говзали дIалургья, — аьлар мебельни цеха начальника нов. Доронина, — Сийлахь-йоккха Октябрьски революци яьнна 41 шу дузаш долча денна доккхийча къахьегама толамашца накъа даха. Иштта цу ден сийна оахош социалистически яхье тIаьехаш соцдоговор даьча Урус-Мартановски «Общество слепых» коллективал хьалхадовла а сийлен декхараш тIеххоачашде а хьожаргда тхо.

ДIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьегама совгIаташ совдахарна бокъонца копитальни ремонт яь кийчъяьй коллективо мебель арахецаш йола цехаш.

Дика ремонт яь тоаяьй Красни уголок. Балхах мукъа болча хана цига каст-каста газеташи журналаши дешаш хул «Общество слепых» конторе технически отдела контрола начальник йола Швидская Нелла.

А. ДОДОВ.

„Ленински комсомола турпала никъ"

Кирова цIерахча культурани салаIареи парке чакхъяьлар Ерригсоюзан Ленински комсомола 40 шу дизара сийна йолаяь кинофестиваль.

Фестивале хиннараш чIоаггIа сакъердам а болаш хьажар комсомольски турпала гIулакхашта хетадаьча документальнии художественнии фильмашка.

Цига хьахьекхача художественни фильмашта юкъе дар: «Павел Корчагин», «Александр Матросов», «Хьалхара эшелон», «Тхо укхаза дах» яха фильмаш.

С. ШАМХАЛОВ.

ДикагIча болхлошца нийсле

4-за вIаштIара даьча, 24 квартира йолча цIеной чухьнахьарча пенашта штукатурни балхаш деш я 12 треста СУ-4 яхача кхоалагIча участкан М. М. Сурцев керте латта штукатурни бригада.

Штукатурашта юкъе къаьстта дика болх беш я 5-гIа разряд йола штукатур Хасаева Зина. КхоалагIча участкан начальник волча Гоголь Дмитрий Петровича дика тешал ду цунна. Хасаева Зинас цу организаце болх бу шоллагIа шу да. Цу хана денз хьа шийга аьннар кхоачашдеш, болх дика лелабеш хьайоагIа из. Хасаевас хIара денна 150—160 процент кхоачашъю ший норма. Цо ший балха говзал йовзийт Iомалуш боагIача штукатурни болхлошта.

Делегатал а хержаь, кхалнаьха 2-гIча республикански съезде хиннай Хасаева Зина. Ший участкан коллективана езаш а лоархIаш а я Хасаева. Шоай балха тIехьа цунгара хьокхам эца беза участкан болхлоша.

Сурта тIа: ший балха йоалла Хасаева Зина.

Газопровод юллача

Тирка йистерча Правобережни яхача газгородкера газ Грозне йоалае болх бе йолаеннай № 7 йолча треста Грозненски-монтажни управленен коллектив.

Грознерча газобазера газопровод йилла йолаеннай Петров Ванд Степанович бригадир вола слесарий бригада. Дийнахьа йола нормаш 140—150 процент кхоачашъю цар. Къаьстта дика къахьегаш ба слесараш Бородини Казарьяни.

СУРТА ТIА: Газобазера газа заводе газопровод юллаш боахк слесараш (аьрдехьара аьттехьа- Бородин. Казарьян, бригадир Петров.

И. Плиева сурт, **С. Чахкиева текст.**

Къамашта юкъера доттагIал чIоагIдарна

Коммунистически партеси Советски правительствоси чIоагIа йоакхо ю къамашта юкъера доттагIал чIоагIдарна.

Грозненско - сельски района колхозашкеи совхозашкеи кхыча промышленни предприятешкеи барттайна дезал а хинна цхьан къахьегарца доккхий балха толамаш доахаш хьабоагIа нохчий, эрсий, гIалгIай, украинцаш, кхыча къамех бола нах.

Дуккхача массалаша хьахьокх производственни предприятешкеи кхыча моттигашкеи кулгалдеш йолча партийнии, профсоюзнии, комсомольскии организацеша къамашта юкъера доттагIал чIоагIдарна хьинар тIадахийта къахьегаш хилча, цу моттигашка доахаш дола балха толамаш лакхагIа хилар.

Укх шерара паччахьалкхен заданеш кхоачашъеш хьинарца къахьийгад Старо-Юртовски совхоза хьайбаш леладерий коллективо. Цу коллектива юкъе бар нохчий, гIалгIай, эрсий, кхыча къамех бола нах. Царех цхьанне, нов. Лалаевас, хIара фуражни Iаттагара 1800 кг шура йоаккхаш хIанзалехь а кхоачашъяьй шера йола задани. Нов. Лалаевал тIехьа ца юсаш болх беш я доярка Махтхаджиева а: хIара фуражни Iаттагара 1750 кг шура йоаккхаш из а я—7 ноябрь тIакхачалехь шера 4ола паччахьалкхен заданеш кхоачашъергйолаш.

Иштта шура яккхар лакхдаьча совхоза укх денношка еннай НГIАССР-а юртбоахама Министерстван карара-кара тела ЦIе байракх.

Уж балха толамаш доахаденнад совхозага дуккхача къамех йолча коллективо цхьа барт бола дезал а хинна дика къахьийгандаь. Совхоза партийни организацеси юрта советои укхаза чIоагIа йоакхо ю нохчаштеи, эрсаштеи, гIалгIашкеи, украинцаштеи юкъера доттагIал кхы а чIоагIдарна. Толстов-юртарча клубе вIашагIъехк «доттагIлен сайренаш». Хоза вIашагIбеллача политико-массови балхои, ешача лекцешеи тIаувз цига бIаьш бола бахархой.

Совхоза фермашкеи бригадашкеи массаз а еш къамашта юкъерча доттагIленах лаьца йола лекцеши беседаши; иштта дика вIашагIъехка я цига социалистически соревнованеш.

7 бетта итогаш ювцаш совхозе хиннача собране совхоза директор волча нов. Решидовс аьлар: «Вай кхы дIахо йодача хана а доккхий балха толамаш даха дукха торонаш я. ХIаьта а уж торонаш хилар дош дац царех боагIаш бола пайда хьаэца ца хайча. Эггара кертера дар фуд аьлча, из да болх беш йола коллектив барттайна хилар — аьлар докладчико, ший къамаьл йистедоаллаш.

Совхоза кулгалхой тIехьа тIа йоагIача хана а ба кхы а чIоагIагIа хьинар тIадахийта коллектива юкъе политико-массовии культурно-массовии болх шерагIа боаржабергболаш.

Г. ЗАСОРИН.

ДЖ. ХАМАТХАНОВ.

ШОВЗТКЪА ШУ ХЬАЛХАГIА

Октябрьски революци хилалехь гIалгIашка Iалаьмате во хьал дар. Паччахьа Iаьдала дикагIа дола лаьтташ а юрташ а дIа а яьха помещикашта а казакашта а дIаеннаяр. ГIалгIай лоамашка а хьунашка а чубехкар. Цига бахача наха дIадийна ялат ах шера кхоачам билла хилацар. Шаьрача бахача гIалгIашта, паччахьа Iаьдало дIа ца доахаш юхедита лаьтташ Iалаьмате кIезига а во а дар. ГIалгIашка юхе диса лаьтташ а, цхьадараш, Iаьдалеи бIаьхийча помещикий а лоархIаш, царех а дукха аренда тела дезар. Цул совгIа Iалаьмате дукха тай-тайпара налогаш йоахар. Законашта хьалхашка гIалгIай цхьаккха а бокъонаш яцар. ФуннагIа а гIалгIашта даьр мегаш дар.

Къаьстта во хьал дар къахьегача нахага. Царна паччахьа Iаьдало дечул совгIа тайп-тайпара низаш дора шоай кулакаша а, моллаша а, базархоша а.

Цу тайпара во хьал дар кхыча къамах болча къахьегамхошка а.

Дукха эргах доацаш, Iалаьмате во хьал дар эрсий болхлошка а къахьегача ахархошка а. Цар а яцар гIалгIай а кхыча къамех болча наьха а чарел лоадама дукхагIа бокъонаш. Беррига а болхлой деннеибийсаннеи 14—16 сахьата болх бе безаш бар, цу балхах хьалур лоадама хIама а дацар. ДикагIа дола лаьтташ помещикий, кулакий дар, къахьегача эрсий ахархошка шера шоашта кхоачам балла лаьтташ дацар, дараш а во дар.

Фабрикаш, заводаш, лаьтта, руцкъа, бокъо, Iаьдал деррига а помещикийи капиталистийи бе доаллар. Паччахьа Iаьдало царна мел эшар дора, болхлошта, къахьегамхошта гIойле йола хIама цхьаккха дацар.

Мехкара гIулакхаш цу тайпара латтача хана 1914-ча шера империалистически тIом хьайра.

Ленина хьехамца большевикаш, паччахьа думанна юкъера цар фракци цу тIема духьала яьлар. Масса а болча мехкашкара болхлой, къахьегамхой, шоайла вIашагIа ца а леташ, шо-шоай бIаьхийча нахах а цар Iаьдалах а лата беза аьнна Ленина а цун новкъосташа а кхайкарал арадаьккхар.

Кхаь шера лаьттача цу империалистически тIемо беррига мохк кхы а къий бир, къахьегамхой шедолча гIулакха халача хьала тIа оттабир.

1917-ча шера февраль бетта Ленин большевикий хьалхаленца болхлой класс, салтий, беррига къахьегамхой паччахьа Iаьдала духьала баьлар. Цунца февральски революци а хинна паччахьа Iаьдал дехар, цун когаметта. Временни правительство яха бIаьхийча наьха Iаьдал эттар. Временни правительство ше бIаьхийча наьха Iаьдал долчча тайпара, мехка тIалатта бала, къел, тIом дIабаккхарна меттел, уж дерригаш кхы а нонагIа дабедеш, бIаьхийча наьха хьашташта мабеззар тIом дIахо бахьа елар.

Февральски революци махиллангехь а, Ленина, большевикии хьалхленца вIашагIа ехкар болхлойи салтийи Советаш. Цу тайпара, бIаьхийча наьха Временни правительствои, болхлойи салтийи Советашн — ши Iаьдал эттар мехка.

Ленин — большевикаш болхлойи салтийи Советашка даха дез деррига а Iаьдал а аьнна, Советаш чIоагI а еш, социалистически революци кийчъе болабелар.

Февральски революци а хинна паччахьа Iаьдал дехачул тIехьагIа, дукха къизача набахта ваьлла араваьннача саго паргIата садоаккхаш санна, цун къизача низашта кIалхара мукъадаьннача гIалгIай къамо а кхыча къамаша а кIеззига паргIата садаьккхар.

Хезар гIалгIай къахьегамхошта а большевикий кхайкаралаш: тIом дIабаккха, деррига а Iаьдал болхлойи салтийи Советашка ле, фабрикаш, заводаш, лаьтта, руцкъа болхлой, къахьегамхой доалахьа хила деза, наьха къахьегам буараш дIабаха беза, деррига а къамаш цхьатарра бокъонаш йолаш, цхьа дезал санна, барттайна даха деза, яхаш дола.

Берригача болхлой а къахьегамхой а санна, гIалгIай къахьегамхой а беррига безам Ленингахьа, большевикашкахьа баьлар. Ленина, большевикаша яхар гIалгIашта чIоагIа эшаш, дезаш дар, цудухьа царна тIехьа бов кийча болаш йола уйлаш чуессар, паччахьа къизача Iаьдала набахта дукха Iазап лайнача гIалгIай къахьегамхошта.

1917 шера октябрь бетта 25-ча дийнахьа (хIанз ноябрь бетта 7-гIча дийнахь) Ленина, большевикий хьалхленца болхлой классо шийна тIехьа къахьегамхой а болаш, Сийлахь-йоккха Октябрьски революци йир. ДIакайкадир деррига Iаьдал болхлойи салтийи Советий кара дахар, фабрикаш, заводаш лаьтта, руцкъа болхлой, батракий, къахьегача ахархой, кхыча къахьегамхой хилар.

Дезанзар из руцкъан даьшта — помещикашта, капиталисташта, базархошта, кулакашта, царца къахьегамхой къахьегамах бакхача инаралашта, эпсарашта, моллашта, мозгIарашта, цар массане а халхарошта, болабелар граждански тIом.

ЧIоагIа чоалхане дар гIулакхаш, дукха къамаш дахача Къилбаседан Кавказе. КIай бараша дика кхетадора, паччахьа хана доккха Iазап тIалаьтта кагий къамаш, Советски Iаьдал дукхадезаш долга. Паччахьа Iазап къаьстта чIоагIа тIалаьттача гIалгIаштеи нохчаштеи Советски Iаьдал массанел а дукхагIа дезилга а ховра царна. Цудухьа меттащца а тийшача балхаца а Кавказе дахьа кхыдола къамаш гIалгIаехи нохчехи лотаде белар уж.

КIайбарий из тийшаболх гуча а баьккха, чакхбалийтанзар большевикаша, Орджоникидзес а Кировс а кхыбараша а.

Шоай тийшаболх большевикаша гучабаьккхачул тIехьагIа, большевикех а цар новкъостех—гIалгIаех а, нохчех а, кхыбарех а латилга къайлагIа вIашагIа леллар Бичераховга хьалхле а йолаш, кIайча инаралаща, полковникаша, эпсараша.

Мохк цу хьал тIа болча ханна 1918-ча шера август бетта ЖIайрахойи Мецхлойи шахьарашкара нах, белогвардейцех шоай мохк лорабе гулбенна, Владикавказа къулбехьа 3—4 километр мара йоацача Сараджевски заводеи Улана бешамашкеи латтар. ЯлхалгIча августа сецца Владикавказе еттача топий а беча тIема а таташ хезар царна. Фу дов да-хьогI Владикавказе дер?—яхаш нах болча ханна, Орджоникидзе а Ахриев ГIопура а цIерах хабар дера. Беликови Соколовскийи яха полковникаш хьалха а болаш бIаьхий нахи эпсараши, кIай бандаш вIашагIа а ехка, большевикех летаб, уж бохабе гIалгIаша гIо де деза аьнна.

Ленинга хьалхле а йолаш, большевикаш дIахьош бола бакъ бола, нийса никъ дукха безаш хиннача ЖIайрахойи Мецхлойи шахьарашкарча къахьегамхоша вIашагIа деллар минот ца йоаеш большевикашта новкъостал де гIолга. Цу хана ЖIайрахойи Мецхлойи шахьарашкарча наха хьалхле лелаеш бар Гулиев Элмарза, Цицкиев Оарца, Джамбулатов Исропил, кхыбараш а. Герза кхоачам эсала болаш бар гIалгIай. Царга говраш а доахан а дохкаш, безача маьхах, ийяь эрсий а, австрий а, туркий а, английски а, японци а, кхы а дуккха тайпара пхезза ювла топаш а, берданкаш а, охотникий топаш а, царца дукха йоацаш патронаш а яр. Цхьабараш топаш а йоацаш тIема юкъера шоашта ужаш яха, хIанзарчоа шалташца довде кийчбенна а бар. Герза цу тайпара эсала бале а Советски Iаьдал бахьан долаш бов кийча а бар.

Ах сахьат далалехьа кIезига-дукха гучадаьлар городера гIулакхаш мишта латт. БIаьхий нах баха города юкъи, Владимирски слабодкеи ХIирий слабодкеи белогвардейцаша дIалаьцаяр. Болхлойи къе нахи бахача Курски слабодкагахьеи Молокански слабодкагахьеи тIехьашка баьннабар большевикаш.

ДукхагIа бола нах Сараджевски заводе бар. Ужаш шин даькъана бекъабелар. Царех цхьа дакъа ХIирий слабодка дIалаьцача белогвардейцех лата дахар, шоллагIа дола дакъа тIий а хIама а доацача доккха доагIача Тирках мушаш а лувцаш Улана бешага гIолла гIаш дихьа а даьнна, Улана беша а Реданте а латтача гIалгIаех дIакхийтар.

Улана бешага тхо дIакхаьчача цига Владикавказера большевикаша хьайолаяь 4 йоккха топ латтар, царех шиъ Улана беша саьнггеи шиъ Реданте лакхехьеи. Уж йоккхий топаш Джамбулатов Исрапила кулгал а деш, Владикавказерча белогвардейцашта чуетта йолаелар.

Оаха пхи бIаь совгIа саго, Цицкиев Оарцеи кхыбараши хьалха а болаш, Молокански слабодкерча большевикаштеи болхлоштеи, Тирка халкъий IV-гIа съезд чуйолча кадетски корпусаи го бе гIерташ болча белогвардейцашта тIом болабир.

ГIалгIай шоашта новкъостала баьхка бIарга байча чIоагIа гIадбахар большевикаш а, болхлой а, Молокански слабодке баха къахьегамхой а.

Большевикашеи, болхлошеи, гIалгIашеи, масса не а цхьана чIоагIа тIом а баь, белогвардейцаш юха тIехьашка а кхайса, чона тIий а цунна юххера бани чуйола доккха цIеное а хьалийцар, малхбузехьа Ольгински улица тIа IотIа а кхоачаш, город а юха кара йоалайир.

Цу ялхлагIча августе фронт эттар Тирка тIара Ольгински улица тIа гIолла бешамаштеи эрсий кашамаштеи дIатIа отташ. Тирк мара юкъе доацача Молоканскии ХIирийи слабодкашта юкъе. Цига оаха дов дIа а деш белогвардейцаша, юха а деш, дии биссеи даьлар.

ШоллагIча дийнахь—август бетта 7-ча дийнахьа, берригача наха гучадаьлар Онгаштеи, Аьхка юртеи, Шолхеи бахача казакашкахьара а хIирашкахьара а белогвардейцашта новкъостал тIаухилга. Из белогвардейцашта цу оагIонашкахьара тIаухаш дола новкъостал дохаде, цхьацца бIаь саг хиллал нах, цхьацца тоабаца а болаш, ши тоаба яхийтар Гулиев Элмарзас цаI Онгаштех латеи, шоллагIа яр Газалгахьара белогвардейцашта гIоде хьаухача белогвардейцех латеи. Царел совгIа кхоалагIа тоаба а яхийтар, Цицкиев Оарца хьалха а волаш, Владикавказа малхбузе ядача бешамашка гIолла къилбаседехьа Iочу а дахе эрсий кашамаш а хьалийца, хIирашкахьара Владикавказе хьачудоагIа наькъаш а теда аьнна.

Цу кхаь тоаба Онгаштеи, ГазалтIеи, хIирашкахьара Владикавказе хьачубоагIача новкъеи довнаш доладир 8-ча августе сахила ши сахьат эшаш. Цу довнаша, нах дукха боабаь беце а, арара белогвардейцашта тIаухаш дола новкъостал чIоаггIа юхатехар.

Цул совгIа эгIа Наьсарен оагIонгахь а, Эса чIожа а, гIалгIайи Цхьоройи лоамашка а бахача гIалгIаша довнаш дир Онгаштенеи Аьхка юртаи, Шолхенеи.

Цу гIалгIаша городал арахьа даьча тIемаша доккха новкъостал дир города чухьа большевикаша а, болхлоша а, гIалгIаша а белогвардейцашта духьала беча тIема. Онгаштареи, Аьхка юртареи, Шолхареи казакаш шоай Рощупкин яха полковник хьалха а волаш, Владикавказера шоай фронт дIа а хийца шоай станицаш лорае цIа бахар. Цу гIулакхо чIоагIа мелбир Владикавказерча белогвардейций низ. Цул совгIа. Владикавказера казакашкахьа а хIирашкахьа а дIадолхача наькъашка кIийленаш а еш, гIалгIаша довнаш дар бахьан долаш Владикавказерча белогвардейцашта арахьара тIаухаш дола гIо чIоагIа мелдир.

Цу тайпара арахьара тIадоагIа новкъостал мел а денна, юххерча станицашка баха казакаш а шоай станицаш лорае а баха, Владикавказе юхе бисача белогвардейций низ тIехь-тIехьагIа эшалуш боагIар. ТIатIа гIалгIаша чIоагIагIа новкъостал а деш, Владикавказерча большевикий а болхлой а низ котбала болабелар.

17-ча августе, тIом болабеннача цхьайтлагIча дийнахь, къилбаседан оагIонгахьара хьаллатташ бола большевикаши, Курски слабодкера болхлойи, гIалгIайи, къулбехьара Iочу латаш бола большевикаши, Молокански слабодке баха къахьегамхойи, ЖIайрахой а Мецхлой а шахьарашка гIалгIай къахьегамхойи, белогвардейцашта эгIара а магIара а етташ, вIашка а кхаьча, чона тIаь тIа вIашагIа кхийтар. Циггара цу дийнахьа, массане а вIашагIа кхийтта атака а яь, белогвардейций юххера чIоагIале—ХIирий слабодка а яьккха, Владикавказе Советски Iаьдал юха чIоагIдир.

Цу хана, большевикашка хьалхле а йолаш, Советски Iаьдал чIоагIде, гIалгIаша баьча тIема нийса мах бир цу берригача тIема хьалхле лелаяьча Серго Орджоникидзес. 1918-гIча шера август бетта Владикавказе хиннача тIема хьакъехьа ше даьча къамаьлашца а йоазенца а цо йоах: «Сона дагайоагIа IV съезд йисте йоаллаш таьх дадаш санна тхо хинна цхьа ха; дукха тешаме йоацаш ха яр из, цу хана тхона тIехьа отташ а боацаш, шеконца тхога хьожаш бар. Советски Iаьдал цхьаь дисача цу хана, гIалгIай зIамига халкъ, деррига а Советски Iаьдал лораде дIаэттар.

ДIахо тхох фу хургда ца ховш йолча цу хана духхьал гIалгIай халкъ, юха ца хьожаш, тхона тIехьа эттар... Аз цIаккха къайла кхихьадац, Советски Iаьдал гIалгIай халкъа къахьегамхой лоIамца юха оттадаь хилар». (1939-ча шера арадаьннача Г. К. Орджоникидзе «Хержа статьяши къамаьлаши» яхача книжка тIара оагIонаш 39,46).

Дальни Востокера США-н империалистий тӀема авантюра

США-н монополеш кхыча мехкашка шоай доал оттаде чӀоаггӀа гӀерташ хилар хьагучадувл «низа позицен» политиках, хӀаьта дуне хадданза кхерама кӀал лоаттаде безам болаш уж хилар хьахьокх цар «ТӀема гарггарча» авантюристически политико. Шоаш шоаех «паргӀата», вешта аьлча капиталистически, дуне лорадергаш а баь, хоаттам боацаш энжегӀча тайпара а кхыча мехкий чурча гӀулакхашта юкъе гӀерт США-н доал деш дола гӀозараш.

Ӏарбий халкъ кхыча мехкашкарча монополий къизача Ӏазапа кӀалхара ца далийтар духьа дукха ха йоацаш Ливана мехка чудахар американски империалистий эскараш. Вашингтоне лийрхӀараш кхоачашданзар цу интервенцено. Агрессорий танкаштеи самолеташтеи хьалхашка гора отанзар Ӏарбий халкъ. Из кхы а чӀоагӀагӀа кхотаделар империалисташ ший гӀулакха юкъе гӀертара духьала лоаттабеча къовсаме. Цун гадьаккхар дунен тӀа мел долча мехкашкарча халкъаша, къаьстта а социалистически лагерцарча халкъаша. Тийшача балхаца агрессораш латарах эгӀаздаха дунен тӀара халкъаш тӀагӀортар бахьан долаш ООН-а Генеральни Ассамблеян къаьсттача чрезвычайни сессес бокъонца харцйир Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьара англо-американски агресси, хӀаьта интервентий эскараш цигара арадоахилга тӀа а дожадир.

Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьа авантюран аьттув ца баларо юкатсханзар «тӀема гарггарча» политикан дай. Дунен халкъашта юкъера кхохкам чӀоагӀбалар ловш йолча тӀема-промышленни монополей лоӀамах хьувзаш йолча американски дипломатенои тӀема гӀулакхий дьшеи Дальни Востоке **сихха дӀаболабаьб керда, кхы а кхерамегӀа йола тӀема авантюра йолаяь хилар хьахьокхаш бола тийшаболх.** Юххе ядача китайски островашка багӀа чанкайшисташ шоашта доал деча американцаша телача приказах халкъа Китая доазонашка чу а ухаш, тийшаче балхаца цӀаькха довнаш де болабеннаб.

ТӀеххьарча деношка Тайваньски пролива районе эттача гӀулакхаша хьахьокх, уж довнаш — **Китайски Халкъа Республиканнеи Азерча дерригача халкъаштеи духьала американски империалисташа лерхӀача йоккхача тӀема провокацен цхьа дакъа мара ца хилар.** Китай форда йистошкара хьалхарча артиллерийски залпай тата дижа кхийнадацар США-н правительствос доккхий тӀема низаш юкъедаьхача хана. Цо оарцагӀа а даькха, Тайваньски пролива районе дахийтар ворхӀагӀа тӀема-форда флот. Геттара сиха чӀоагӀйир флот. Дальни Востокера США-н фецара-тӀема низаш а цу тайппара алсамдаьхар. ХӀанз чайкайшистий карарча Тайвань яхача острова тӀа фордацар гӀаш-эскар доссадир. «Нью-суик» яхача журнало яздаьча тайпара «ШоллагӀа дунен тӀом сецача хана денз ца хиннача тайпара дукха американски тӀема-форда низаш вӀашагӀтехад США-с Дальни Востоке».

США-н тӀема министра Бракереи, США-н Тихи океанерча лаьттан тӀарча низий командующе Уайтеи, Тайвана районерча США-н оборонан командующе Смутеи, американски посола Друмрайтеи цу деношка йӀаьхъяь совещанеш йир Чан Кай-Шецеи цун инаралашцеи. ТӀехьагӀа Бракера ше бакъ а деш, газеташа даьча хоамаша йоах, тӀема авантюран гӀулакха барта бараша, планий хьакъехьа дага а баьнна, дӀахо йодача хана де дезачун ваӀад яьй.

Цунца цхьана шерра йолайир пропагандаца еш йола тӀема кийчо а. США-а министрашеи, конгрессменашеи, обозревателашеи гуччахьа хьакхайкаду доккхий тӀемаш хила мегаш а хиланза даргдоацаш а хилар. Цхьадолча газеташа, къаьстта а США-н правительствона гарга долча «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газето дӀадех Китайски Халкъа Республиканна духьала «боккха тӀом» болабар. Цу тайпарча тӀема дола бахьан лерхӀ американски паччахьалкхен деятелашеи обозревателашеи массайолча хана китайски хинна а хӀанз дӀалийца американски империалисташка е царна чулаттача чанкайшисташка йола а островаш шийгахьа юхаерзае безам болаш Китайски Халкъа Республика хиларах. Американски халкъ Ӏехадар духьа а из тӀема юкъеозар духьа а США-а дипломаташеи инаралашеи цӀогӀарч детт, Тайвань яха острови кхыметтел гонахьа яда китайски кагий островаши ВӀашагӀкхийттача Штаташта шоашта а кхерам ца хилара боккха лоархӀам болаш я, яхаш.

Уж островаш шоай бокъонца волча даь кара — китайски халкъа кара юхаерзар США-на кхераме да, яхаш дувца хабараш американски халкъи США-н союзникаши Ӏехабе аьнна хьалххагӀе а вӀашагӀъехка хоарцонаш я. Мадарра аьлча, шоашта ца ловшшехьа а цхьадолча американски газеташа аралелхийттача тайпара, Китайна гонахьара островаш, чанкайшисташа дӀалийцар американски командованес приказ даларах яхаш «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газета обозреватель волча Олсопа яхачох «американски политически деятелаша... Ӏалаьмате чӀоагӀа низ бора генералиссимуса (Чан Кай-Шена — **ред.**), ондда низ тӀа а хьойя Китайна йистера островаш хьалувца», яхаш.

«Крисчен сайенс монитор» яхача газето а цу тайппара бакъду **Китайна йистерча островашка, «Вашингтоно бокъонца мога а деш», чӀоагӀаленаш яр а дуккха бӀу тӀаозар а.**

США-н агрессивни планашка Китайски Халкъа Республикана духьала тӀом болабергбола моттиг лоархӀ цу островаех, хӀаьта Тайванах цу агрессена йола керттера база лоархӀ. Белгала ховш да, гуччахьара тӀемаш леладеш болча моастагӀий кара уж островаш хулга Китайски Халкъа Республикас магийта йиш йоацаш хилар. Кхыча мехкашкарча захватчикехи цар дӀуйхи уж островаш мукъаяха Китая безам хилар законах а нийса а да. Ший паччахьалкхе хьавӀашагӀтохар духьа Китая лоаттабеча сийлахьча къовсаме цун аьттувбалар догдоахаш а ловш а да машар безаш мел дола халкъаш.

Атомни бомбаца Китай кхерае гӀерт эхь дайна американски тӀема авантюристаш. Юнайтед Пресс Интернейшнл яхача агентствон корреспонденто, Даллесеи США-н тӀема низашта хьалхе лелаечари цхьана хиннача совещане хьакъехьа ше хоамбеш, белгалду, **«Кузмой е Мацзу яха островаш карара ца ялийтарна США-с дергдола новкъостал уж островаш хьалувца кийчдаьча тӀема низий базаш лаьрхӀа йолча Континентальни Китая пункташта духьала йоккха йоаца атомни бомбаш тохарца хургда.** Цу тайппара кхерам тӀатасса гӀерташ тӀема командованено дӀакхайкадаьд американски авианосцашта тӀера самолетий «чӀоаггӀа хӀама тоха йиш хургья массазарча а атомни а герзаца».

«Вашингтон пост энд Таймс-геральд» яхача газето беча хоамах, США-н правительствос Дальни Востоке «американски тӀема низаша атомни герз юкъедаккха мегаш хилар» бокъонца «дӀахайта» безам болаш ва Даллес.

Тайвана районе тӀема низаш вӀашагӀтохарали шерра пропагандистски кампани йоаржаярали совнагӀа, агрессивни блокашта тӀагӀолла болча шоай союзникашка Дальни Востокера шоай тӀема авантюра хьаллацийтар духьа дипломатен наькъаца тӀагӀертай США. Даллеса ше волча кхайка тӀабийхаб СЕАТО яхача агрессивни блока юкъедоагӀача дерригача мехкий викалаш. США-с новкъостал дийхад Филиппинашкара, Японегара, Англегара, цхьадолча кхыча мехкашкара а. Филиппиний президент волча Гарсиас аьннад **нагахьа санна Китайна духьала США-с тӀом хьоабойя Филиппинаша царна гӀо дергдац** аьнна.

Халкъ Дальни Востокерча США-н авантюристически политиканна духьала долча Японен правительствона чӀоагӀа низ бу. Японен прогрессивни низаш чӀоаггӀа раьза дац Японен хӀанзара правительство Китайски Халкъа Республикан духьала США-с лелаеча тӀема провокацешца дакъалаца безам болаш хилара, Тайвана районера дерригa американски тӀема низаш сов чехка арадоахилга дӀадех цар. Японски профсоюзий Генеральни совето, американски тӀема авантюра харц а еш, **«кхо миллион болча члений цӀерах хьадийхад США-с Тайвана районе ший тӀема низаш вӀашагӀдетташ хилар сов чехка соцаделга».**

США Дальни Востоке тӀема кийчлуш хилар Великобританен правительствос хӀанз а хьоахадеш деце а, английски газеташа массане а цхьатарра харцахьа лоархӀ США-н авантюра. ЦӀи хеза писатель а историк а волча Тэйлора «Санди экспресс» яхача газета тӀа статья араяьккхай. Цо цу тӀа язду, **«США-с леладу гӀулакхаш дунен адамашта хьалхашка зулам хилар. Адамаш боккхача тӀема гаргга кхоачашдаьд хӀанз...»** яхаш язду цо.

«Де телеграф» яхача Голландски газето дӀахаита дезаш лаьрхӀад: «США шин союзникаш боацаш юсаргья, нагахьа санна Тайвань бахьан долаш Китайски Халкъа Республикаца цо тӀом хьоабойя».

Канадан кхыча мехкашцарча гӀулакхий министр волча смита парламенте хоам бир «нагахьа санна Формозан (Тайвана) районе халонаш отте Канада юкъейоагӀаргйоацилга» Канадас США-га дӀахайта хиларах.

США тӀема кийчлуш хилара чӀоагӀа раьза бац Инде а. «ТӀема гарггара» даллесовски политика, — язду «Серчлайт» яхача газето, — Малхбузехьарча Азера (Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалера — **ред.**). Дальни Востоке йихьай хӀанз». «Трибюн» яхача газето Ӏоттар ю американски правительствона, Юкъерча Малхбоалехьара американски авантюра чакх ца йоалаш йисарах цо цхьаккха хьисап ца дарах. «Фри пресс джорнэл» яхача газето язду: **«Нагахьа санна островаш бахьан долаш американцаша къовсам болабойя, цох массанега кхоачаргбола тӀом хьоабергбоа интервенци хургья».**

Кхыметтел ВӀашагӀкхийттача Штаташка а раьза бац США-н доал деча гӀозарий авантюристически политиканна. ТӀа-тӀа дукхагӀа хулаш латт кердача тӀема кхерамана духьала бола нах. Провинцешкарча газеташ тӀа дувл США тӀемагахьа вӀертилга хоаддадаь дӀадаккхар дехаш дола бахача наьха письмош. Уж наьха дагардараш белгалдеш «Нью-Йорк пост» яхача газето укх деношка ший кертерча статья тӀа яздора: **«Цхьаккха хьисап а доацаш националисташ континентальни Китаях латарнеи син-пхаьнашцара тӀом лелабарнеи мара кхы стратегически лоархӀам болаш яц Китайна йистеяда островаш. Ховшшехьа ВӀашагӀкхийттача Штаташа лаьца никъ — Ӏовдалча хьисапах лаьца боарам боацаш кхераме никъ ба...»** Газето белгалдир, дальневосточни проблемаш къоастаеча хана Пекина дакъалаца бокъо хилара мукӀарло дарал **кхерамегӀа хет американцашта Дальни Востоке унзара тӀом хьарна бола кхерам».**

Американски кердача авантюранна духьала дерригача дунен тӀа тӀехь-тӀехьа дукхагӀа яржаш латтача эгӀазлоно хьахьокх, Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьа американо-английски интервенци хиннача хана денз США кхы а чӀоагӀагӀа дуненна гоамъенна хилар. ХӀаьта а американски тӀема гӀулакхий дай сихбенна Китайски Халкъа Республиканна духьала тӀом бе кийчлуш ба. Китайски халкъи цун дуккха доттагӀийи кхерабе гӀертачул дукхагӀа, ши дага бола ший союзникаш тешабар духьа шоай низахи атомни герзахи доккхал ду американски мельбрукаша.

ТӀема провокаторашa леладеча гӀулакхашка дикка хьежаш долча машар безача мехкаша кхетаду США-н доал деш дола гӀозараш Дальни Востокерча авантюранна кийчдалар, уж чӀоагӀа хилар бахьан долаш доацилга. Цар корзагӀбаьнна, бӀарггаш а дувшадаь авантюра хьею, хадданза машара тӀехьа, дунен халкъашта юкъера кхохкам кӀаьдбара тӀехьа къовсам лоаттабечар дукхагӀа хулаш латта низ шоашта бӀаргагундаь а холундаь а. Дунен халкъашта юкъера къовсаме дешаш машарца къоастадаргахьа дола адамаш дукха хилар бахьан долаш дуккхаза а цхьаь дус США-н доалду гӀозараш доазол дехьарча халкъашкахьара диса а ца Ӏеш, шоай мехка чурча адамашкахьара а. Американски халкъахи США-н союзникахи, шоай лоӀами политикеи дӀахьоарчаяр духьа, шоаш кийчбаьча хӀалаквеш болча тӀема юкъе адамаш кховса гӀерташ тӀема авантюраш йоаржаю Вашингтонерча доалдеча гӀозараша.

США-н империалисташа Дальни Востоке хьоаяьча кердача тӀема авантюрас гуччахьа а цӀенхоштта а кхерам тӀатосс дерригача дунен тӀарча машара. Цхьабакъда, дӀаховлда авантюристашта «низа чӀоагӀал къовсарахи» дайя тӀема борал дарахи шоаш кӀалхара баргбоацилга. Кердача тӀемо, хьалха дӀадахача тӀемашка санна, цӀаькха а шоаш бӀаьхий хулийтарг мабий аьнна ма хеталда американски монополей даьшта.

Агрессорашта йоаггӀаш йола хӀама тохарна кхоачамболлаш низ ба Китайски Халкъа Республикага. Китайски халкъагахьа Азен, Африкан, Латински Американ, Европан дерригача халкъий уйлаш хинна а ца Ӏеш, ерригача социалистически лагера низаш а да. Советски Союз теркал ца деш Ӏе йиш йолаш яц ший доазонашта юхе е ший сийлахь-воккхача лоалахочун лаьттан тӀа хьувзаш дола гӀулакхаш. Хиш советски бердех а кхеташ болча Тихий океане США-с тӀема кийчонаш еш хилара сатийна бӀарахьежаш йоагӀалургьяц Советски Союз Веший доттагӀленои вӀаший деча новкъостлашеи Китайски Халкъа Республикаца дувзадалийтача советски халкъо массадолча хӀаманца новкъостал дергда ший вешийна — китайски халкъанна, эхь дайна а хьаьрбаьнна а чугӀерта авантюристаш — тӀемапровокатораш юхатохарна.

Дальни Востоке керда тӀема авантюра хьалхьееараши вӀашагӀъехкараши, шоашта юхатохаш йола хӀама Китайна йистерча островайи Тайваньски проливеи районе деча довнаца хадарг хилар лархӀа йиш йолаш бац. Дальни Востоке США-с лелаеча империалистически агрессен овла хоадабергболаш чӀоагӀа хӀама кхетаргья царна.

Обозреватель.

Ливан. Баста яхача моттигерча гӀайттарий лагере (городе Бейруте). Ливански ши йоӀ Самира пулемет еттеи (аьрдехьа) Заилаб топ еттеи Ӏомалуш йоалл.

Ассошиэйтед Пресса сурт.

Маца тоалургба Наьсарен райПО болх

Дукхаза дийцад укх шера «Ленина байракх» яхача районни газета оагӀонаш тӀа Наьсарен райПО балха кхоачабоацараш, цхьабакъда уж дӀадахарна, болх тоабарна райПО хьалхе лелаераша практически деш хӀама дац.

РайПО балха юкъе дола дуккха кхоачамбоацараш — маькх во еш хилар, коартолаш, баьца даараш, сомаш чутасса подвалаш хьалъяра гӀулакхаш терко йоацаш дита хилар, столовешка кийчдеш баьца даарий блюдаш ца хилар кхыдараш а да.

Цул совгӀа, къаьгга белгалдаьккха дувцанза даргдоацаш да цигара кхыдола кхоачамбоацараш.

Укх дерригача аьхки кӀир эца Орджоникидзе аха безаш хилар районера къахьегамхой, шоашта зенаш а деш, ха а йоаеш, райПО-с из йохкаш ца хиларах. КӀир хӀана яц йохкаш, районе 600-нел совгӀа цӀенош ма дий керда хьалдеш латташ?— аьнна хьаьттача н. н. Хулахоевси Муталиевси оал:» КӀир йохка ларек йоацандаь яхьац» аьле. Ши бутт а баьннаб райПО-га йохкаш цемент йоаца, хӀаьта фондови цемент бокъонах йоацаш 200-нел совгӀа тонн кхыча районашкеи Республикашкеи ехкай. Из бахьан долаш районни коммунхоза планех дола цӀенош а къахьегамхоша де лаьрхӀа цӀенош а хьал ца деш латт.

Натгахьа мара тикашка хулаш дац эггара хьалха наха эшаш дола товараш — чаь буц, конфеташ, шекар, чӀкъаьри, печенеш, иштта доацаш да берий барзкъаш, пальтош, кога юха хӀамаш, и. кх. д.

Уж товараш ийде, шоашта зенаш а деш, ха а йоаеш, Орджоникидзе аха безаш хул районера къахьегамхой.

— ХӀана дац эша товараш, аьнна шоашка къахьегамхоша хаттар дича, дуккха цу хаттара терко а ца еш, оал Хулахоеси Муталиевси фонд хилча дахьаргда, аьле, цхьабакъда, фондах дараш а райПО-с дӀаэцац яхаш Республикера яздаь каьхаташ а телеграммаш а яр Назрановски райисполкоме.

Наха эшаш дола товараш тахкар, цар учет лелаер райПО долаш дац, цудухьа дӀа ца долхаш складе дада товараш кхы а дахьаш моттигаш хиннай цига укх шера.

Ца дувцаш дита йиш йолаш дац райПО-ра растратчикий, дебиторий гӀулакхаш.

Ӏалаьмате во латт цига контроль лелаяра гӀулакхаш. Дий бӀаь эзарнел совгӀа сом растраташи дебиторски декхараши да цига.

ХӀара бетта тикашкеи складашкеи остаткаш язъяра гӀулакх нийса леладац. Остаткаш ца язъеш дукха а бетташ дохийташ моттигаш хиннай, хӀаьта нийсача тайпара йоацаш уж язъеш а хиннай моттигаш.

Масала, Контышеверча тика чу латтача Заурова дукха хайоацаш 48 бӀаь тума растрата хиннай, хӀаьта цхьа бут хьалхагӀа остаткаш язъяьр «1067 сом мара растрата яц», аьнна яздаь венав. РайПО кульгалхоша цига вахийтар штате воаца ученик ва, из де бокъо йоацашехьа.

Остаткаш ший ханнахьа яз ца еш болх беш хиннача Армхи райПО-н тика чу лаьттача Ахриевс а яьй 45 бӀаь тума растрата маьхаш сов доахаш хӀамаш леладеш хилар гуча даьннад цигара.

Из тайпа во контроль лелар бахьан долаш растраташ яьй кхыболча райПО-н болхлоша а — автолавкача лаьттача Торшхоевс — 13 бӀаь тума, Контышеве закусочне лаьттача Ужаховс — 4500 сом и. кх. дӀ.

Уж лакхехьа мел дийца кхоачамбоацараш райПО балха юкъера сихха дӀадаха аьнна шозза решени яьй Наьсарен райисполкомо, цхьабакъда цу гӀулакха практически хӀанзолца даь хӀама дац.

Наьсарен района къахьегамхоша жоп дех хаттара: «Маца тоалургба Наьсарен райПО болх?»

У. ДОЛАКОВ.

Пассажирий йоакхо яц

Мичча хана а Грозне легкови такси сецача Орджоникидзе цӀерахча майдане вахача бӀаргаго йиш я машинашка хьежаш латта дуккха а пассажираш. ХӀанз - хӀанз машина йоагӀаргья яхаш хьежаш дукха ха яккха езаш хул. Юххера а баьццара сердал а йолаш машина майдане яьлча пассажираш дог доахаш хул из машинаш сецача хьатӀаярга, цхьабакъда дукхагӀа йола машинаш шоаш саца езача ца соцаш кхычахьара пассажираш гӀа а ховшабий дӀайолх, хӀаьта законах шоай очердах латтараш дӀабаха йиш йолаш хилац.

Укх шера 26-ча августе Орджоникидзе цӀерахча майдане таксешка хьежа диспетчерски будка йолча латташ цхьа сахьат гаргга ха яьккхар аз. 8 сахьат сайрийна даьлча майдане хьатӀа а яьнна машинаш сецача а ца соцаш кхычахьара пассажираш а ийца дӀаяхар 82-01 йола машина. Цул тӀехьагӀа ена номер 94—05 йола машина а диспетчера будка йолча хьатӀайола яххаше а иштта дӀаяхар.

8 сахьати 20 миноти сайрийна яьлча енача номер 64-68 йолча машино а иштта бокъо йоацаш тӀаховшабир пассажираш, диспетчера нов. Костоевс бокъо йоацар да Ӏа леладер аьнна машина тӀаховшабаь пассажираш тӀера Ӏобаьхача бӀеха мотт а бувцаш лийра цу машина шофер Машковский, шоай аргӀан баха бокъо йола пасажираш дӀабига ца тугаш дукха ха а яьккхар. Сона хеталу легковой таксеш тӀа болх беча шоферашта юкъе кхетама болх мела лелабеш санна а царна тӀахьожам боацаш санна а. Цудухьа хетт царех цхьабарашта Ӏаьдала машинаш шоай доалахьа. Из 26 августа къаьгга гучадалийтар шофера Машковскес. Цу тайпарча шофера тӀадилла мегаргдац пассажирашта гӀулакх делга. Таксомоторни парка кулгалхоша дукхагӀа теркам тӀабахийза беза легковой таксей балха, хӀаьта бокъонаш телхаеш бола шофераш бехктокхаме оза а беза.

Т. ТУГАНОВ.

Федорова Лидас книжкаш доаржаду наха юкъе

«Красни молот» завода дуккхача цехашка художественнии технически дӀа-юха кхухьа библиотекаш я.

№ 2 йолча цехе библиотека вӀашагӀъеллай соахка, цӀеча уголока совето цу библиотекана кертте оттайир цеха дикагӀа йола болхло комсомолка Федорова Лида.

Боккхача безамца йолаялар Лида из бехктокхаме а хала а бола болх бе. Культуран ЦӀен библиотекера цо хержар 90 том художественнии технически литература, дуккха журналаш. Ишта а вешта а библиотекан книжни фонд вӀашагӀкхийтар. Юхедисадар керттерадар — дешархой лахар. Лидас хӀара болхлочунца къаьст-къаьста къамаьлаш а деш книжкаш тӀа бахийтар цар теркам. Эггара хьалха книжкаш дешараш 19 саг мара вацар. Царна юкъе бар книжкаш чӀоагӀа дукха дезаш хинна слесарь Брачко Николай, диспетчер Пидлых Данил кхыбараш а. Цар гӀонца тоабир Лидас ший болх. ТӀехь-тӀехьагӀа дукхагӀа хулар книжкаш дешараш а.

Иштта цӀаккха кӀаьд ца луш къахьегаш хьайоагӀа Федорова Лида. ХӀанз библиотекан книжни фонд 400 том я, хӀаьта книжкаш дешараш цеха 108 болхлочох 72 саг ва. Укхаза перерываш йолча хана дукха хул нах. Каст-кастта ходала йиш я укхаза дийшача книжкаех дола къовсаме къамаьлаш.

И. МАЙОРОВ.

Наьха дисциплина йохаю цу тайпарча гӀулакхаша

1957 шера Первомайски района Ленина цӀерахча колхоза хьайбай фермерча дояркашта юкъе дукхагӀа шура яккхарцеи доаханга дикагӀа хьажарцеи белгалъяьнна яр Темурзиев Махьмада ПаьтӀамат.

Укх шера 1-ча августа ший нанас Тамаре даь хьехар хьа а ийцаь интернате деша йода со, аьнна, партен райкома кхалнаьха отделага заявлени а енна балха тӀара хьаяьлар ПаьтӀамат.

Ший йоӀ Ӏеха а яь балхара хьаяьккхачул тӀехьагӀа дояркала болх беча мехкарех йоахар дувца, из болх а, из беш бола мехкарий а во могабе йолаелар ПаьтӀамата нана Тамара. Цо дувца «йоахар» бакъ хилара кхераш санна доярка балхара хьаяьлар Тумгоева Юсупа Новсат а.

Дукха ха йоацаш колхоза превленен заседане тӀа а йийха, юха балха гӀо, аьлар ПаьтӀаматага. Цу гӀулакха раьза а хинна юха болха я раьза хиннаяр из, хӀаьта а хӀанзолца цӀатӀа ягӀа из нанас ший йоахарийца юхаувзаш.

ПаьтӀамата нана Тамара кхеташ хила еза ше лаьца никъ зуламе хиларах. Цу наькъо цун йоӀа ПаьтӀамата зулам даь а ца Ӏеш колхоза ферман коллективана зулам ду, къахьегама дисциплина йохаю. ХӀара болхло, маӀасаг из вале а, кхалсаг яле а кхеташ хила веза советски мехкарча адамаша хьегаш дола къа шоашта хьегаш хиларах, хӀаьта вай республикерча къахьегамхоша цу къахьегамца дакъа лацарга хьажжа мара из сихатӀа юхаметтаоттаяр, цун экономика кхы тӀа а чӀоагӀъялар хург ца хиларах. Берригача къахьегамхоша из харцъе мегаргйолаш никъ ба ПаьтӀамата хьайийцар.

Н. АЛИЕВ.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Малав-хьогӀ оарцагӀа вала декхарийла

Ӏурра денз сарралца болх баь чубоагӀа болхлой. Первомайски района лесозавода къоначa болхлоша уйла ю, мича дахача бакъахьа да-хьогӀ салаӀа а сакъерда а яхаш.

ДукхагӀа бараш кино, клубе баха, библиотеке читальни зале керда газета деша безам болаш хул. Цхьабакъда, царна дагалаттар кхоачаш хилац.

Лесозавода комсомольцашта хов шоай низаца кино хьувкха моттиг а спортплощадка а, иштта кхы пайдане дола хӀамаш а де йиш йолга. Цхьабакъда, цу гӀулакха оарцагӀа воалаш вац комсомольски организацен керте латта Кур-Магомедов.

Завода электромеханик вола къона комсомолец Горданов Шамсудин дукха ха йоацаш физкультура а спорта а председатель хержав. Ший берригa низ тӀабахийта болх бе волавелар из. Спорзивни формаш ца тоъандаь Шамсудин комсомольски организацен секретарага новкъостал де аьнна вахар.

— Мичча хана из волча веча,— йоах Шамсудина. — массаза а веха хул из, шийга дӀадеча къамаьлага ла а дувгӀац. Спорта чӀоагӀа эшаш кхы а дуккха хӀамаш да»,— йоах цо.

Комсомольцаша доладаь моллагӀа дола гӀулакх хьаллоацаш вац завода кулгалхо нов. Глубин а. Иштта, комсомольцаша моттиг а цӀенъяь, бӀоагӀий догӀа кӀоагаш а даьха, болабеннача гӀолла, сецар болх.

Комсомольски организацен секретара леладу гӀулакхаш дика довз райкома комсомола, хӀана аьлча комсомольцаш дуккхаза ледкъаш а из балхара дӀаваккхар дехаш а хиннаб. Цхьабакъда комсомола райкомо строги выговор а енна витар из.

Кхетадеш дац цхьа хӀама: Первомайски комсомола райкомо хӀана витав дӀа ца воаккхаш Кур-Могомедов. комсомольцаша из ца лоархӀаш хилча.

А. ЕСИМБАЕВ.

ӀаьлИ-юрта хинна хӀама... *Фильетон*

...1 сенятбрь. Ӏуйрийна кхийтта боагӀача дошоча маьлха зӀанаращца цхьана ловзаш, хоза кийчденна, дог гӀоздаьнна делаш, цӀена къегаш портфелаш бе а йоахкаш школенгахьа йолхача улицашка гӀолла дӀаухаш латт ӀаьлИ-юртара дуккха бераш — йиӀигаш, кӀаьнкаш.

Цхьан коа наӀарга ше цхьаь дӀаэтта латт иттех шу даьнна хила мегаш йола цхьа йиӀиг. ГӀийла да цун латтар.

Из нанас школе деша яхийтац. Цхьанна а хӀамах хувцаргбоацаш чӀоагӀа безам бар цун тахан цу делаш-ловзаш долхача берашца цхьана хила. Цхьабакъда, нанас пурам лац цунна деша яха. ТӀадувха барзкъилгаш а биркъе да цу мисканга.

Ший юххера бера говзал дага а лаьца, денал ура а оттадаь Ӏехайир цо нана. «Нани! Со тика тӀа йода» а аьнна ма даггара едда из, къакъ аьнна яха школе чуийккхар. Ше хьанга фу аргда а ца ховш, кетаеннача уйлашца школан коридоре латтар йиӀиг, гургал а теха, берех хьалийзаь хинна коридор йоассаелча.

Юхе гӀолла тӀехвоалаш цох бӀарг кхийттача директоро хаьттар:

— ЙиӀиг, хьо фу деш я укхаза?

Кхераялар а корзагӀъялар а вӀашагӀъийначa йиӀата ше фу дувц хацар:

— Со-м тика тӀа... со-м деша... бераш долча хоза хет сона. Массане а цӀена барзкъаш ма-дий... Сона нане даьдац... Массанега-м хоза книжкаш а ма-дий...—БӀаргех хий а даьнва еда араийккхар йиӀиг.

Чукхаьчача шийна хургдолчох сакхувш яр йиӀиг. Ший нана дика йовзар цунна. Шоай наӀар тӀа йиӀига тӀакхача а кхийнадацар нана йолалуча хана:

— Хьо мичара доагӀа шайтӀа кӀориг..! Дийста дала хьо гӀам! Ас бергба хьона хьа болх-м... Уж ши бӀарг а ба хьа хӀамах эхь доацаш... ишколе мишта хул-м ас хойтаргда хьона, дӀара гӀадж са бе кхаьчача!

ЙиӀига йиттар «ишколе мишта хул» дӀа а хойташ.

* * *

Вай ювцар ӀаьлИ-юртарча. Б Кокиева йиӀиг я.

ӀаьлИ-юртарча школан хьехархо вола Мальсагов Ювназ вахар Кокиева йолча.

— Хьай йиӀиг деша хӀана ахийтац Ӏа? — хаьттар цо.

— Сона цӀагӀа хьежа саг вац, зӀамагӀа долча берашка хьежа цӀагӀа йитай аз из, — аьлар Кокиевас.

«Хьа санна бераш а долаш ма-бий кхы ноаной а, цар а ма ухийтий шоай бераш школе», аьлча а хӀама хиланзар.

— УрагӀа а пхорагӀа а вай дувце а, аз сай йиӀиг школе йохийтаргьяц — аьнна къамаьл дӀахоададир Кокиевас.

* * *

ӀаьлИ-юрта хинна из хӀама иштта дита йиш йолаш дац, ӀаьлИ-Юртарча партийни а советски а организацеша, района дешара отдело кӀалхараяккха еза деша безам бола йиӀиг тӀехьайисача Ӏовдалча наьнах.

ТЕМАРКЪА.

Школан болх тоабеннаб

Дахача шера а цул хьалхагӀа а геттара во лелар Пхьиле-къонгийюртарча юкъерча школан болх. ХьалхагӀа цига хинна директор Кадохов цу балха терко еш вацар. Кердача директора нов. Паурбиев Зураба чӀоагӀа хала дар школан болх тоабе: из берригa а эргабаккха безаш бар. Эггара хьалха школе дисциплина тоае езаш хилар. Дешархой меттел, кьехархой шоаш а, шоай декхараш ховш а е кхоачашдеш а бацар. Нов. Наурбиевс юха керда а даьха къаьгга дӀаоттадир хьехархойи дешархойи коллективашта хьалхашка декхараш. Цунца цхьана лакхбелар хӀаране бехктокхам а.

Дуккха дешархой вӀашагӀ а кхийтта дӀаяьхар школанна гонахьа хинна дукха нувхаш. Школа бокъонца дика ремонт а яь, тоайир керда дешара шу доалалушехьа а.

Школе болх беш я хӀамаш тега, сурташ даха, киносъемкаш е Ӏомалуш йола кружокаш.

А. ПЛИЕВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цӀерах дола кинотеатр
Йоккха зал — **«Гитара бола йоӀ».**
Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗӀамига зал № 1 — **«Гитара бола йоӀ».**
Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗӀамига зал № 2 — **«Гитара бола йоӀ».**
Долалу 9.30, 11.30, 1.30, 3.30, 5.30.
«Безами белхами».
Долалу 7.30, 9.30.
ЗӀамига зал № 3 — **«Гитара бола йоӀ».**
Долалу 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

Кинотеатр «Родина»
Ӏана зал — **«Гитара бола йоӀ».**
Долалу 9, 10.45, 12.30, 2.15, 4, 5.45, 7.30, 9.15.
Ахканара зал — **«Гитара бола йоӀ».**
Долалу сайрийна 7, 9 сахьата.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ02590.

Типография им 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3.

Заказ № 5602.